

RUDYARD KIPLING

KIM: KOKO MAAILMAN
PIKKU YSTÄVÄ

Rudyard Kipling

Kim: Koko maailman pikku ystävä

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=25230260

Kim: Koko maailman pikku ystävä:

Содержание

I	6
II	45
III	69
IV	96
Конец ознакомительного фрагмента.	115

Rudyard Kipling

Kim: Koko maailman pikku ystävä

Rudyard Kipling on Englannin kirjallisuuden kaikkein tunnetuimpia nimiä, ei ainoastaan brittien huomattavampiin kuuluvana kirjailijana, vaan jokaiselle sivistyskielelle käännettyjen kiehtovien nuorisonkertomusten sepittäjänä, joka on valanut uutta henkeä maailman nousevaan sukupolveen. Pääasiallisesti tästä ansiosta hän vuonna 1907 sai Nobelin kirjallisuuspalkinnon, silloin vasta 42-vuotiaana, – ja hänen tuotantonsa käsitti kuitenkin jo kolmisenkymmentä huomattavaa teosta useilta erilaatuisilta aloilta. Hän kuoli vuonna 1936.

Meidän ei tarvitse tässä ottaa lukuun, että Kipling kiihkeässä isänmaanrakkaudessaan oli kiivas "imperialisti", sellainen brittiläisen mieskunnan ja sivistyksen ihailija, että hänen mielestään koko maailman tulisi alistua englantilaisen suuruuden vallittavaksi – tulella ja miekalla, jollei muutoin. Kansallisuutensa nuorelle väelle kirjoittaessaan hän toki puhuu sellaista kieltä, joka muuallakin innostuttaa valppaaseen ja itsenäiseen toimintaan, elävästi esittää itäisten olojen ihmeitä ja tarkalla silmällä havaittuja luonnon salaisuuksia – partiolaisuutta. Edelliseen nuorisonkirjallisuuden lajiin, valppauden ja

itsenäisyyden innosteluun, kuuluu hänen tuotannostaan esilläoleva romaani, sekin samalla avaten eteen kaukaisen maailmankolkan olot tuntijan kynällä kuvattuina – tekijä nimittäin vietti nuoruutensa Intiassa. Perustaessaan partioliikkeen otti kenraaliluutnantti Baden-Powell sille peruskirjaksi "Kim" – romaanin; saadaksean tämän yleiseen luetuksi hän sovitti partiolaisten luokkakokeisiin "Kim-leikin", monin tavoin kehiteltävän harjoitustehtävän, jonka merkitystä käytännöllisessä elämässä tämä romaani oivallisesti valaisee. Myöhemmin suunnitellessaan nuorimmille pojille jonkinlaiseksi partiolaisuuden valmistuskouluksi ns. kolkkapoikajärjestön sai Baden-Powell sille pohjan "Viidakkopoika" – kertomuksista.

Nuoret lukijat arvellevat, että Kipling ei ole kaikkea tätä kirjoittanut nimenomaan heitä varten; mutta maailmassa on yhteiskunnan nurjalla puolella paljon sellaista harvoin mainittavaa, josta nuorisonkin tulee saada soveliaassa muodossa käsitys, voidakseen vastustaa kiusauksia, karaistuaakseen, selvitäkseen hankalastakin ympäristöstä kelpo kansalaisiksi kuten Kim. Se on joka tapauksessa partioliikkeen pääteos kaunokirjallisuuden alalta; sentähden se ei olekaan niin vaivattoman kepeätä luettavaa kuin pelkästään joutohetken viehäkkeiksi kyhätty kertoelmat.

V. H. – A.

I

Poliisijärjestystä uhmaten hän istui hajasäärin Zam-Zammah-kanuunalla, joka lepäsi tiilialustallaan vastapäätä vanhaa Ajaib-Gheriä – Ihmeitten taloa, kuten alkuasukkaat nimittävät Lahoren museota. Se, kenellä oli hallussaan Zam-Zammah, "tultapuhkuva lohikäärme", oli Punjabinkin valtiassaan, sillä tämä suuri viheriäksi käynyt pronssimöhkäle oli aina ensimmäisenä joutumassa valloittajan saaliiksi.

Kimin käytöstä voi kyllä vähän puolustella – hän oli potkaissut Lala Dinanathin pojan pois lavetilta – koskapa englantilaisilla oli Punjab hallussaan ja Kim oli englantilainen. Hän oli kyllä ahavoitunut niin tummaihoiseksi kuin kuka hyvänsä alkuasukas; mieluummin hän käytti paikkakunnan murrettakin ja sensijaan puhui omaa äidinkieltään vähän katkonaisesti ja epävarmasti, ja hän oli aivan tasa-arvoisuuden kannalla basaarin kaikkien pikkupoikien kanssa. Siitä kaikesta huolimatta Kim oli kuitenkin valkoihoinen – valkoinen poikaparka köyhintä luokkaa. Sekarotuinen nainen, joka piti hänestä huolta – hän poltteli oopiumia ja oli myyvinään käytettyjä huonekaluja huokeataksaisten ajurien torilla – selitti lähetyssaarnaajille olevansa Kimin täti, kertoen äidin olleen lastenhoitajana erään everstin perheessä ja menneen naimisiin Kimball O'Haran kanssa. Tämä oli ollut nuori lipunkantaja irlantilaisessa Maverick-rykmentissä. Myöhemmin hän sai paikan Sindin

– Punjabin – Delhin rautatiellä, ja hänen rykmenttinsä palasi kotimaahan, mutta hän ei ollut sen mukana. Vaimo kuoli koleraan Ferozeporessa, ja O'Hara rupesi juopotellen vetelehtimään seudulla kirkassilmäisen kolmivuotiaan poikansa kera.

Hyväntekeväisyysyhdistykset ja papit, jotka huolehtivat poikaraiskan kohtalosta, koettivat ottaa hänet hoitoonsa, mutta O'Hara vältteli heitä, kunnes tapasi tuon oopiumia käyttävän naisen, oppi häneltä paheen ja kuoli kuten köyhät valkoiset Intiassa kuolevat. Perinnöksi hän jätti kolme paperia; yhdestä niistä hän käytti nimitystä "*ne varietur*", koskapa ne sanat olivat piirretyt siihen hänen oman nimikirjoituksensa alle (osoittamaan hänen nimensä vaihtumattomuutta); toista hän sanoi "selvityspaperiksensa", ja kolmas oli Kimin syntymätodistus. Nuo asiakirjat, puheli hän oopiumihoureissaan, tekisivät joskus vielä Kimistä miehen. Tämä ei saisi mistään hinnasta luopua niistä, sillä niissä oli taikavoimaa, ne kun kuuluivat suureen sinivalkoiseen taloon tuolla museon takana, Jadoo-Gheriin – taikataloon, joksi nimitämme Vapaamuurarien rakennusta. Kaikki tulisi hänelle hyväksi jonakin päivänä, sanoi hän, ja Kimin sarvi kohotettaisiin korkealle mahtavien kauneuden ja voiman pilarien keskuuteen. Itse rykmentin päällikkö, hevosella ratsastaen, maailman uljaaimman joukon etunenässä, tulisi Kimin luo, – pienen Kimin, jonka piti päästä parempaan asemaan kuin isänsä. Yhdeksänsataa peikkaa, joiden päällikkönä oli punainen härkäepäjumala viheriällä kentällä,

tulisi myöskin Kimiä palvelemaan, jolleivät ne ole jo unohtaneet O'Hara-parkaa, joka oli ratatyömiesten johtajana Ferozeporen rautatiellä. Sitten hän itki katkerasti resuisessa korituolissaan kuistilla istuen. Ja niinpä sitten tapahtui hänen kuoltuaan, että nainen neuloi nuo kolme paperia nahkaiseen käärröön, jonka hän ripusti Kimin kaulaan.

– Ja jonakin päivänä, – sanoi nainen, hämärästi muistaen O'Hara-vainajan ennustuksia, – tulee luoksesi suuri punainen härkä viheriällä kentällä ja eversti ratsastaa isolla ratsulla, niin ja – puhuen englanniksi – yhdeksänsataa peikkoa.

– Ah, sanoi Kim, – muistan aina. Punainen härkä ja eversti ratsullaan tulevat, mutta sitä ennen, isä sanoi, tulee kaksi miestä valmistamaan asioita. Niin aina tehdään, sanoi isä, – kun tapahtuu taika-asioita.

Jos nainen olisi lähettänyt Kimin asiakirjoineen Jadoo-Gher-taloon, olisi hänet tietenkin otettu vuoriston Vapaamuurarien orpolastenkotiin, mutta nainen epäili kaikkea, mitä oli kuullut taika-asioista. Kimilläkin puolestaan oli oma mielipiteensä. Kun hän oli ehtinyt tavalliseen poikavekaran ikään, oppi hän karttamaan lähetyssaarnaajia ja vakavannäköisiä valkoisia miehiä, jotka kysyivät, kuka hän oli ja mitä hän teki. Sillä Kim menestyi erinomaisesti tyhjäntoimittajan ammatissa. Hän tunsu tosin ihmeellisen muureilla ympäröidyn Lahoren kaupungin Delhin portista äärimmäisimpään Ditch-linnakkeeseen saakka; tosin hän oli läheisesti tuttu miesten kanssa, jotka elivät ihmeellisempää elämää kuin mistä Harun al Rashid saattoi

uneksiakaan; itse hän tosin eli yhtä hurjaa elämää kuin Tuhannen ja yhden yön tarinoissa kerrotaan, mutta lähetyssaarnaajat ja hyväntekeväisyysseurojen sihteerit eivät osanneet älytä sellaisen elämän kauneutta. Hänen kaikkialla tunnettuna lisänimenään oli "Koko maailman pikku ystävä", ja hyvin usein hän – notkeana ja perin vähän silmäänpistävänä – toimitti iltamyöhällä hienojen, sileiksi ajeltujen nuorten herrojen asioita tungokseen ahdetuilla tasaisilla talonkatoilla. Olihan se tietenkin vehkeilyjen auttamista – sen verran hän hyvin tiesi, sillä hän oli tutustunut kaikenlaiseen pahaan jo siitä asti kuin oli oppinut puhumaan – mutta hänpä rakastikin sitä leikkiä sen oman itsensä vuoksi; hänestä oli hauskaa hiipiä pimeissä solissa ja kujissa, kiivetä sadevesiputkia pitkin ja nähdä ja kuulla lavertelevia naisia tasaisilla katoilla ja sitten suin päin paeta pitkin talojen kattoja pimeässä helteisessä yössä. Olipa hän lisäksi perin tuttu pyhien miesten, tuhkalla tahrittujen fakiirien, kanssa, jotka istuivat joen rannalla puiden varjossa olevien tiilialttariensa ääressä. Hän tervehti heitä, kun he palasivat kerjuuretkiltään, ja kun ei ketään ollut läheisyydessä, söi samalta lautaselta heidän kanssaan. Nainen, joka holhosi häntä, vaati kyynelsilmin, että hän käyttäisi eurooppalaisia vaatteita – housuja, paitaa ja rypistynyttä hattua. Mutta Kimistä oli hauskeempaa vetää yllensä hindulainen tai muhamettilainen puku, varsinkin ollessaan erinäisissä toimissa. Muuan ylhäisön nuorista miehistä – sama, joka löydettiin kuolleen erään lähteen pohjasta samana iltana, jolloin maanjäristys tapahtui – antoi hänelle kerran kokonaisen hindulaispuvun, sellaisen, jota

alimman luokan katupojat käyttävät, ja Kim kätki sen salaiseen paikkaan puukasan alle Nila Ramin lautatarhaan Punjabin raatihuoneen taakse, jossa tuoksuvat deodar-puunrungot uituaan alas Ravee-jokea ovat kuivumassa. Erinäisten tehtävien tai jonkin huvitilaisuuden odottaessa hän käytti tätä omaisuuttansa ja palasi sitten päivän koitteessa kotiin aivan nälännyksissä, huudeltuaan jonkin hääsaattueen jäljessä tai hindujuhlassa. Joskus kotona oli syötävää, mutta useimmin sitä puuttui, ja silloin Kim lähti syömään alkuasukasystäviensä luo.

Istuessaan nyt Zam-Zammah-kanuunalla, sitä kantapäillään polkien, hän keskeytti usein "kukkona-tunkiolla" leikkinsä, jolloin hänen tovereinaan olivat pieni Chota Lal ja Abdullah, sokerileipurin poika, sanoakseen jonkin kompasanan alkuasukaspoliisille, joka vartioi pitkää kenkäriviä museon portilla. Suuri punjabilainen irvisteli hyväntahtoisesti; hän tunsikin Kimin jo vanhastaan. Samoin vedenkantajakin, joka tiputteli vettä kuivalle tielle vuohennahkaleilistään. Ja yhtä hyvin tunsikin hänet myöskin Jawahir Singh, museon puuseppä, joka valmisti uusia tavaralaatikoita, ja sitäpaitsi jok'ikinen muukin lähitienoon asukas, lukuunottamatta maalaisia, jotka kiiruhtivat Ihmeitten taloon katselemaan esineitä, joita ihmiset olivat valmistaneet sekä heidän omassa kotipuolessaan että muuallakin. Museoon oli sijoitettu Intian taidetta ja teollisuutta, ja jokainen tietoja haluava saattoi pyytää selityksiä hoitajalta.

– Pois, pois! Päästä minut ylös! – huusi Abdullah, kiiveten kanuunan pyörälle.

– Isäsi oli piirakkain paistaja, ja äitisi oli *ghi*-varas, lauloi Kim. – Kaikki muhamettilaiset ovat tippuneet alas Zam-Zammahilta jo aikoja sitten.

– Päästä *minut* ylös! – piipitti pikku Chota Lal, kohottaen pientä kultakirjaillulla lakilla peitettyä päätänsä. Hänen isällänsä oli ehkä puoli miljoonaa puntaa, mutta Intia onkin maailman ainoa oikea demokraattinen maa.

– Hindut ovat myöskin pudonneet Zam-Zammahilta. Muhamettilaiset sysäsivät heidät alas. Isäsi oli piirakkain paistaja...

Hän keskeytti, sillä nurkan takaa, meluavasta Motee-basaarista, tuli esiin mies, jonka kaltaista Kim ei milloinkaan ollut nähnyt, vaikka luuli tuntevansa kaikki kastit. Hän oli melkein kolme kyynärää pitkä ja puettu poimukkaaseen pukuun, sentapaisesta kankaasta tehtyyn, jota käytetään hevosten loimiksi, eikä Kim tuntenut yhtään sen poimua minkään ammatin erikoismerkiksi. Hänen vyöstään riippui pitkä, lävistetyillä koristuksilla kaunistettu rautainen kynäkotelo ja puuhelmistä valmistettu rukousnauha, sellainen, jollaisia pyhät miehet käyttävät. Päässä oli hänellä suuri suippohattu. Kasvot olivat keltaiset ja ryppyiset aivan kuin Fook Shingin, basaarin kiinalaisen suutarin. Silmät olivat vähän vinot ja loistivat kuin kapeat onyksliuskeet.

– Kuka tuo on? kysyi Kim tovereiltaan.

– Onpahan kai joku mies, vastasi Abdullah tuijottaen sormi suussa häneen.

– Epäilemättä, sanoi Kim, – mutta eipä hän vain ole mikään semmoinen tämän maan mies, jonka *minä* olisin ennen nähnyt.

– Pappi kenties, sanoi Chota Lal katsellen rukousnauhaa. – Katsohan!

Hän menee Ihmeitten taloon.

– En ymmärrä mitä puhutte, sanoi poliisi vieraalle, päättään pudistaen. Hän ymmärsi vain punjabmurretta. – Kuules sinä, kaikkien ystävä, mitä hän sanoo?

– Lähetä hänet tänne, sanoi Kim, hypähtäen alas kanuunalta niin että paljaat kantapäät vilahtivat. – Hän on muukalainen, mutta sinä olet härkääpää.

Vieras kääntyi neuvotonna ja asteli poikiin päin. Hän oli vanha, ja hänen villainen karkea viittansa tuoksui vieläkin vuoriston väkevältä marunaruoholta.

– Oi, lapsukaiset, mikä on tuo suuri talo? kysyi hän sangen selvällä urdun-murteella.

– Se on Ajaib-Gher, Ihmeitten talo! – Kim ei käyttänyt mitään puhuttelunimeä, sellaista kuin lala tai mian. Hän ei voinut arvata miehen uskontunnustusta.

– Ah! Ihmeitten taloko! Voiko sinne mennä kuka hyvänsä?

– Oven yläpuolelle on kirjoitettu, että kaikki saavat mennä.

– Ilman maksuako?

– Menenhän minäkin sisään ja ulos. Enkä *minä* ole mikään pankkiiri, nauroi Kim.

– Voi, minä olen vanha mies. En tiennyt. – Sitten hän, hypistellen rukousnauhaansa, kääntyi puoleksi museoon päin.

– Mihin kastiin kuulutte? Missä on kotinne? Oletteko tullut kaukaa? kyseli Kim.

– Tulin Kulun kautta ... kaukaa Kailasin takaa ... mutta mitäpä tietäisit sinä vuorista, joilla – hän huokasi – ilma ja vesi ovat puhtaat ja raikkaat.

– Vai niin, khitai (kiinalainen), sanoi Abdullah ylpeästi. Fook Shing oli kerran ajanut hänet pois työhuoneestaan, kun hän oli sylkenyt epäjumalan kuvaa, joka oli kenkärivin yläpuolella.

– Pahari (vuoristolainen), sanoi pikkuinen Chota Lal.

– Niin, lapseni, vuoristolainen kaukaa vuorilta, joita sinä et koskaan ole näkevä. Oletko kuullut Bhotijalista (Tiibetistä)? En ole kiinalainen, vaan bhotijalainen (tiibetiläinen), jos tahdot tietää, laama ... eli *guru* teidän kielellänne.

– Tiibetin *guru*, sanoi Kim. – En ole nähnyt sellaista miestä.

Ovatko siis tiibetiläiset hinduja?

– Me olemme keskitien vaeltajia ja elämme rauhassa luostareissamme. Minä menen katsomaan neljää pyhää paikkaa, ennenkuin kuolen. Tiedätekö te, jotka olette lapsia, yhtä paljon kuin minä, joka olen vanha? – Hän hymyili ystävällisesti pojille.

– Oletko syönyt?

Hän kopeloi poveaan ja veti esiin kuluneen puisen kerjuumaljan. Pojat nyökyttivät päätänsä ymmärtävinä. Kaikki heidän tuntemansa papit kerjäsivät.

– En tahdo syödä vielä. – Hän käänsi päätänsä vanhan, auringonpaisteessa lojuvan kilpikonnan hitaudella. – Onko totta, että Lahoren Ihmeitten talossa on monta kuvaa? – Hän sanoi nuo

nimet kuin tahtoen painaa ne tarkoin mieleensä.

– On se totta, vastasi Abdullah. – Se on täynnä pakanallisia kuvia.

Sinäkin olet siis epäjumalain kumartaja.

– Älä *hänestä* välitä, sanoi Kim vieraalle. – Se on hallituksen talo eikä siellä ole epäjumalia, onhan vain muuan sahib (herra), jolla on valkoinen parta... Tule, niin näytän sinulle.

– Oudot papit syövät poikia, kuiskasi Chota Lal.

– Ja hän on outo ja *but-parast* (epäjumalain palvelija), sanoi Abdullah, muhamettilainen.

Kim nauroi. – Kylläpä olette arkoja, juoskaa turvaan äidin syliin.

Tule vain! sanoi hän vieraalle.

Kim pyöräytti ympäri itsemerkitsevän veräjänristikon; vanhus seurasi perässä ja pysähtyi hämmästyneenä. Eteishallissa oli valtavia kreikkalais-buddhalaisia kuvanveistoksia, joita – oppineet tietänevät kuinka kauan aikaa sitten – olivat muovailleet nyt jo unhoon joutuneet mestarit; heidän kätensä olivat sangen taitavasti ilmentäneet salaperäisesti tännekin kulkeutuneen kreikkalaisen taiteilijahengen vaikutusta. Siinä oli sadoittain niitä, reunakoristeita korkokuvineen, patsaitten osia kuvineen, jotka olivat ennen koristaneet Ylämaan buddhalaisten *stupa*-ja *vihara*-pyhäkköjen tiiliseiniä ja nyt, maasta kaivettuina ja selityslipuilla varustettuina, olivat museon ylpeytenä... Suu avoinna ihmetyksestä katseli laama ympärilleen ja lopuksi pysähtyi kiinteästi tarkastamaan suurta korkokuvasarjaa, joka

esitti Buddhan apotheosista eli jumalaksi korottamista. Buddha oli esitetty istumassa lootuskukalla, jonka lehdet olivat niin syvälle kiveen hakatut, että ne näyttivät olevan melkein erillään. Hänen ympärillään oli kuninkaita, vanhimpia ja entisaikain buddhalaispappeja. Alempana oli lootuskukkalampi, jossa oli kaloja ja vesilintuja. Kaksi perhossiipistä deva-hengetärtä piti seppelettä hänen päänsä päällä; niiden yläpuolella toinen pari kannatti katosta, jonka huipussa oli Bodhisatin jalokivillä koristettu turbaani.

– Herra, herra, Sakya Muni itse! kuiskasi laama puoleksi nyyhkyttäen, ja aloitti matalalla äänellä buddhalaisen rukouksen: – Hänen luokseen, joka on tie ... laki ... jota Maya kantoi sylissään. Anandan Herra Bodhisat... Ja hän on täällä! Myös suurin, ylevin laki on täällä. Toivioletkeni on hyvin alkanut. Ja mitä ihmeellistä tekoa!

– Tuolla on sahib, sanoi Kim pistäytyen tavaralaatikkojen joukkoon taideteollisuusosastoon. Valkopartainen englantilainen katseli laamaa, joka kääntyi hitaasti ja tervehti häntä ja hetken etsittyään veti esiin lompakon ja paperiliuskan.

– Niin, se on nimeni, sanoi englantilainen ja tarkasti hymyillen kömpelösti ja lapsellisesti piirrettyä nimikirjoitusta.

– Eräs meistä, joka on tehnyt toivioletken pyhiin paikkoihin ... hän on nyt Lung-Cho-luostarin esimies ... antoi sen minulle, änkytti laama. – Hän puhui noista, sanoi hän viitaten laihalla vapisevalla kädellään ympärilleen.

– Tervetuloa vain, Tiibetin laama. Tässä ovat kuvat ja tässä

olen minä (hän vilkaisi laaman kasvoihin) kokoamassa tietoa. Tule huoneeseeni hetkeksi. – Vanha mies vapisi liikutuksesta.

Huone oli vain pieni koppi, joka oli laudoilla erotettu kuvapatsaiden täyttämästä suuresta huoneesta. Kim laskeusi lattialle ja painoi korvansa setripuuoven halkeamaan ja seuraten vaistoansa valmistautui kuuntelemaan ja urkkimaan.

Suurin osa puheesta oli kokonaan hänelle käsittämätöntä. Laama puhui, aluksi änkytellen, johtajalle omasta luostaristaan Such-zenistä, joka oli Kirjailtuja kallioita vastapäätä, neljän kuukauden matkan päässä. Johtaja otti esiin suunnattoman valokuvakirjan ja näytti hänelle juuri sen saman paikan kallion kielekkeellä, korkealla, monivärisen, valtavan syvän laakson yläpuolella.

– Ah! – Laama asetti nenällensä kiinalaistekoiset sarvikehyksiset silmälasit. – Tuossa on pieni ovi, jonka kautta kuljetamme polttopuita talveksi. Ja sinäkö, englantilainen, tunnet nämä asiat! Hän, joka on nyt Lung-Chon esimiehenä, kertoi siitä minulle, mutta en uskonut. Ja kunnioitetaanko täälläkin häntä, tuota Ylevintä ... ja onko hänen elämänsä täälläkin tunnettu?

– Kaikki on kiveen veistettynä täällä. Tule katsomaan, jos jo olet levännyt.

Laama käydä laahusteli avaraan suojaan ja katseli johtajan rinnalla kuvakokoelmaa hurskaan kunnioittavasti ja samalla asiantuntijan silmin.

Kohta kohdalta hän tunsu kauniin kertomuksen piirteet kuluneissa kivipatsaissa. Silloin tällöin hän hämmentyi

katsellessaan outoa kreikkalaista esitystapaa, mutta iloitsi kuin lapsi jokaisen uuden löydön tehdessään. Kun joskus puuttui jokin välikohta, kuten esimerkiksi ilmestyskohdassa, täydensi johtaja sen kirjoistansa – ranskalaisista ja saksalaisista – valokuvilla ja jäljennöksillä.

Siinä oli hurskas Asita, joka vastaa evankeliumin Simeonia, pitäen pyhää lasta polvellaan; äiti ja isä kuuntelevat. Toinen kuva esitti kohtia Devadattan tarinasta. Sitten oli langennut nainen, joka syytti Mestaria epäsideellisyydestä, edelleen opetushetket Metsäkaurispuistossa, ihme, joka huumasi tulenpalvojat, Bodhisat ruhtinaan puvussa, ihmeellinen syntyminen, kuolema Kusinagaran luona, jossa heikko oppilas pyörtyi. Sitten melkein lukemattomia kuvia mestarin mietiskelyhetkistä bodhi-puun alla, ja kerjuumaljan palvomista näki kaikkialla. Muutaman minuutin kuluessa johtaja näki, ettei vieras ollutkaan tavallinen rukousnauhaa hypistelevä kerjäläinen, vaan erikoisen oppinut mies. Ja he katselivat kaikki uudestaan, laama väliin nuuskaa ottaen, silmälasejansa pyyhkien ja puhuen pikajunan nopeudella eriskummaista urdun ja tiibetin sekotusta. Hän oli kuullut kiinalaisten pyhiinvaeltajien Fo-Hianin ja Hwen Thiingin retkistä ja tahtoi mielellään tietää, oliko mitään käännöstä heidän kertomuksestaan. Hän pidätti henkeään, selaillessaan avuttomana Bealin ja Stanislas Julienin teoksia. – Tässä se aarre on suljettuna. – Sitten hän rauhoittui kuunnellakseen kunnioittavasti urdunkielelle hätäisesti käännettyjä kohtia esityksestä. Ensimmäisen kerran hän kuuli eurooppalaisten

oppineitten töistä, jotka näiden ja satojen muiden lähdekirjojen avulla ovat saaneet selville buddhalaisuuden pyhät paikat. Sitten hänelle näytettiin laaja kartta, jolle oli keltaisella maalattu viivoja ja täpliä. Ruskea sormi seurasi johtajan kynää kohta kohdalta. Tuossa oli Kapilavastu, tuossa Keskimmäinen Valtakunta, tuossa Mahabodi, buddhalaisuuden Mekka, ja sitten Kusinagara, Mestarin kuoleman surullinen paikka. Vanhus kumarsi hetkeksi päänsä karttalehtien yli; tällöin johtaja sytytti toisen piipullisen. Kim oli nukahtanut. Herättyään hän huomasi puhelun, jota yhä jatkui, helpommin ymmärrettäväksi.

– Ja niin tapahtui, oi sinä Viisauden lähde, että päätin lähteä noille pyhille paikoille, joita hänen jalkansa oli polkenut ... syntymäpaikalle Kapilaan, sitten Maha-Bodhiin eli Budh-Gayaan ... Luostariin ... Metsäkaurispuistikkoon ... ja hänen kuolinseudulleen.

Laama alensi ääntänsä. – Ja minä tulen tänne yksin. Jo viisi ... seitsemän ... kahdeksantoista ... neljäkymmentä vuotta olen mielessäni miettinyt, että Vanhaa Lakia ei noudateta oikein, sillä siihen on sekoitettu, kuten tiedät, pahoja henkiä, noituutta ja epäjumalanpalvelusta. Aivan niinkuin lapsi tuolla ulkona juuri äsken sanoi, *but-parastia*, kuten lapsi sanoi.

– Niinhän käy kaikissa uskonnoissa.

– Luuletko niin? Luin luostarin kirjoja, ja ne olivat kuivaa kuonaa. Ja myöhempi uskonnonharjoitusjärjestys, jota me uudistetun Lain kannattajat olemme ottaneet seurataksemme, sekin oli arvoton näille vanhoille silmilleni. Täydellisen Mestarin

seuraajatkin ovat riidassa keskenään. Kaikki on näköharhaa. Ah, *maya*, näköharhaa. Mutta minulla on vielä toivoa... Kuihtuneet keltaiset kasvot siirtyivät aivan lähelle johtajan kasvoja, ja pitkä etusormi naputti pöytää. – Teidän oppineenne ovat näiden kirjojen avulla seuranneet Siunatun askeleita niiden retkillä, mutta on asioita, joita he eivät ole etsineet. Minä en tiedä mitään... en kerrassaan mitään, mutta minä lähden vapauttamaan itseni Olevaisuuden Kiertokulusta kulkemalla avointa ja leveää tietä. – Hän hymyili lapsellisen voitonvarmana. – Pyhiinvaeltajana pyhille paikoille kulkien minä saavutan ansiota. Mutta minä pyrin enempään. Kuuntele todella tärkeää asiaa. Kun suuri Mestariumme nuorukaisena etsi puolisoa, sanoivat hänen isänsä hovin neuvonantajat, että hän on liian hento mennäkseen avioliittoon. Tiedäthän?

Johtaja nyökäytti päätänsä, ihmetellen mitä sitten tulisi.

– Niinpä he siis panivat toimeen kolminkertaisen voimainkoetuksen hänen suoritettavakseen ketä hyvänsä vastaan. Ja katkaistuaan jousiammunnassa kaikki hänelle annetut jouset Mestariumme pyysi sellaista, jota kukaan ei jaksaisi jännittää. Tiedäthän?

– Niin on kirjoitettu. Olen sen lukenut.

– Ja niin hän, ampuen kaikkien tuloksien ohi lennätti vasaman kauas näkymättömiin. Lopuksi se putosi, ja siihen, missä se maata kosketti, puhkesi lähde; siitä paisui pian virta, joka mestariumme armosta ja sen ansiotyön johdosta, jonka hän kilvoitteli ennenkuin vapautti itsensä, tuli sellaiseksi, että ken

hyvänsä siinä kylpevä puhdistuu kaikista synnin saastoista.

– Niin on kirjoitettu, sanoi johtaja hiljaa.

Laama huokasi syvään. – Missä on se virta? Viisauden lähde, jonne vasama putosi?

– Voi, veljeni, en tiedä, vastasi johtaja.

– Ehkäpä olet sen vain unohtanut ... ainoan, jota et ole kertonut minulle. Täytyy kai sinun tietää? Katso, minä olen vanha mies! Minä kysyn, pannen pääni jalkojesi juureen. Sinä viisauden lähde. *Tiedämmehän*, että hän jännitti jousen! Ja että vasama putosi ja virta puhkesi. Missä siis on se virta? Unissani sain käskyn etsiä sitä. Siitä syystä tulin. Tässä olen. Mutta missä on virta?

– Jos tietäisin, etkö luulisi minun huutavan sitä kaikille?

– Sen avulla pääsee vapaaksi Olevaisuuden Kiertokulusta, jatkoi laama

hellittämättä. – Vasaman synnyttämä virta! Ajattelepa uudelleen.

Ehkäpä se on pieni virta, joka on kuivunut helteessä? Mutta eihän pyhä

Mestari olisi niin voinut pettää vanhaa miestä.

– Minä en tiedä. En tiedä.

Laama lähensi tuhatryppyiset kasvonsa jälleen kädenleveyden päähän englantilaisen kasvoista. – Minä ymmärrän, ettet sinä sitä tiedä. Kun et ole Lain seuraajia, on se salattu sinulta.

– Niin, salattu on.

– Me olemme molemmat sidotut, sinä, veljeni ja

minä. Mutta minä, – hän nousi levittäen pehmeää paksua päällysvaatettansa, – minä lähdän vapauttamaan itseäni. Tule sinäkin!

– Minä olen sidottu, sanoi johtaja. – Mutta minne sinä menet?

– Ensin Kashiin (Benaresiin); minnepä muualle? Siellä tapaam yhden puhtaan uskon harjoittajista eräässä Jainin temppelissä. Häinkin on salaisia etsiskelijöitä, ja häneltä voin ehkä oppia. Ehkäpä hän lähtee kanssani Buddh-Gayaan. Sieltä pohjoiseen ja länteen Kapilavastuun, ja sieltä etsien tietoa virrasta. Etsinhän tosin kaikkialta, missä kuljen, sillä paikka, mihin vasama putosi, ei ole tunnettu.

– Mutta kuinka aiot kulkea? Pitkä on matka Delhiin ja vielä pitempi

Benaresiin.

– Tietä myöten ja junilla. Jätettyäni vuoriston tulin Pathankotista tänne junassa. Se kulkee joutuisasti. Ensin hämmästyin nähdessäni tienviereisten korkeiden pylväiden sieppaavan alinomaa lankojaan – hän kuvasi sillä, kuinka junan mennessä sähkölankapylväät vilahtavat – mutta sitten minua kangistutti ja halusin kävellä totuttuun tapaan.

– Ja löydätkö varmasti tiesi? kysyi johtaja.

– Oh, sitähan varten tarvitsee vain tehdä kysymyksiä ja maksaa rahaa, ja asianomaiset lähettävät kaikki asianomaisiin paikkoihin. Sen sain tietää jo luostarissa varmalta henkilöltä, sanoi laama ylpeänä.

– Entä milloin lähdet? – Johtaja hymyili katsellessaan

muinaisen hurskauden ja uudenaikaisen edistyksen sekoitusta, joka on nykypäivien Intian tunnusmerkkejä.

– Niin pian kuin mahdollista. Seuraan Mestarin jälkiä, kunnes tulen sille virralle. Onhan sitäpaitsi olemassa kirjoitettu paperi, johon on merkitty etelään menevien junien kulkuajat.

– Entä mistä saat ruokaa? – Laamoilla on tavallisesti runsaasti rahaa mukansa johonkin kätkettynä, mutta johtaja kysyi silti, saadakseen varmuuden.

– Matkalla käytän Mestarin kerjuumaljaa. Samoin kuin hänkin vaelteli, kuljen minäkin, jättäen luostarin mukavan elämän. Mukanani oli vuoristosta lähtiessäni *chela* (oppilas), joka kerjäsi puolestani, niinkuin sääntö määrää, mutta pysähtyessämme Kuluun tarttui kuume häneen ja hän kuoli. Nyt ei minulla ole oppilasta, mutta otan itse kerjuumaljan ja siten suon armeliaille ihmisille tilaisuuden suorittaa hurskauden hyviä töitä. – Hän nyökäytti päätänsä luottavasti. Laamaluostarien oppineet eivät itse kerjää, mutta tämä vanhus oli tässä asiassa tavoista välittämätön intoilija.

– Niinpä saattaa ollakin, sanoi johtaja hymyillen. Salli minunkin nyt saada vähän ansiota. Olemmehan ammattitovereita, sinä ja minä. Tässä on uusi valkeasta englantilaisesta paperista laadittu muistikirja; tässä taas pari kolme teroitettua kynää ... ohuita ja paksuja, kirjoitustaitoiselle varsin sopivia. Lainaapas nyt silmälasejasi.

Johtaja katseli niiden läpi. Ne olivat hyvin kuluneet, mutta lasit olivat jotenkin samanlaiset kuin hänen omansakin, jotka hän

pisti laaman käteen, sanoen: – Koetahan näitä.

– Nehän ovat höyhenenkevyet nenällä! – Vanhus käänteli päätänsä ihastuneena ja tuhisteli nenäänsä. – Tuskinpa tuntee niitä nenällään. Ja kuinka selvästi näenkään!

– Ne ovat bilaur-kristallia, eikä niihin tule naarmuja. Auttakoot ne sinua löytämään virtasi, sillä ne ovat sinun.

– Minä otan ne, ja kynät ja valkoisen muistiinpanokirjan, sanoi laama – kahta pappia yhdistävän ystävyyden merkiksi – ja nyt, hän kopeloi vyöstään kynäkotelonsa ja laski sen johtajan pöydälle. – Se olkoon muistoksi minulta sinulle ... minun kynäkoteloni. Se on jotakin vanhaa ... niinkuin minäkin.

Olihan se muinaisaikaista kiinalaista tekoa, rautaa, jota ei nykyään enää sulateta. Johtajan kokoilijasilmä oli koko ajan sitä halukkaasti katsellut. Eikä laama tahtonut mitenkään ottaa takaisin lahjaansa.

– Kun löydettyäni virran tulen takaisin, tuon sinulle käsin piirretyn Padma Samthoran kuvan ... sellaisen joita silkille piirtelin luostarissa. Niin ... ja Elämän pyörän kuvan, jatkoi hän nauraen, – sillä meidän olemme ammattitovereita, sinä ja minä.

Johtaja olisi tahtonut pidättää häntä, sillä harvassa on niitä, jotka vielä tuntevat salaisuuden, miten tehdään noita siveltimellä maalattuja buddhan-kuvia, jotka ovat niin sanoakseni puoleksi kirjoitettuja, puoleksi piirrettyjä. Mutta laama lähti tiehensä, pää pystyssä, ja pysähtyttyään hetkeksi Bodhisatin suuren kuvan eteen miettimään hän kulki kauhtanan liepeiden heiluessa ulos veräjäristikon kautta.

Kim seurasi varjona perässä. Hänen kuulemansa asiat innostuttivat häntä suunnattomasti. Tuo mies oli jotakin aivan uutta, hänen kokemuspiirinsä ulkopuolelta, ja hän päätti tiedustella enemmän hänestä, niinkuin hän olisi tehnyt löytäessään Lahoresta uuden talon tai joutuessaan johonkin erinomaiseen outoon juhlaan. Laama oli aarre, jonka hän aikoi ottaa omakseen. Kimin äidissäkin oli ollut irlantilaista verta.

Vanha mies pysähtyi Zam-Zammahin luo ja katseli ympärilleen, kunnes hänen silmänsä osuivat Kimiin. Hänen äskeinen vaeltajainnostuksensa oli hetkeksi laimentunut, ja hän näytti vanhalta, yksinäiseltä ja hyvin nääntyneeltä.

– Älkää istuko kanuunan alle, sanoi poliisi äreästi.

– Hah haa, huuhkaja! vastasi Kim laaman puolesta. – Istu vain kanuunan alle, jos huvittaa. Milloin varastit maitomuijan lipposet, Dunnoo?

Tuo syytös oli aivan aiheeton, syntynyt vain hetken mielijohteesta, mutta se vaiensi Dunnoon, joka tiesi, että Kimin kimakka ääni pian saattaisi kutsua paikalle legioonittain pahoja basaarin poikia, jos niikseen tulisi.

– Entä ketä sinä palvoit tuolla sisällä? sanoi Kim alentuvasti, paneutuen pitkälleen laaman viereen varjoon.

– En palvonut ketään, lapseni. Kumarruin vain Täydellisen Lain edessä.

Kim hyväksyi uuden jumalan sen enempää mielenliikutusta ilmaisematta.

Hän tunsii niitä jo ennestään muutamia kymmeniä.

– Entä mitä sinä teet?

– Minä kerjään. Muistuuikin nyt mieleeni, etten olekaan pitkään aikaan syönyt tai juonut. Miten tässä kaupungissa armeliaisuudenosoituksia pyydetään? Äänettömästäkö, niinkuin meillä siellä Tiibetissä, vaiko ääneen anoen?

– Ne, jotka äänettömästi kerjäävät, kuolevat myöskin äänettömästi nälkään, vastasi Kim sananlaskulla.

Laama yritti nousta, mutta vaipui uudelleen istumaan, huoaten muistellen oppilastaan, joka kuoli kaukana Kulussa. Kim katseli pää kallellaan, miettien ja huvittuneena.

– Anna minulle tuo malja. Minä tunnen tämän kaupungin asukkaat ... ne, jotka ovat armeliaita. Anna, niin minä tuon sen täytettynä takaisin. – Lapsellisen yksinkertaisesti vanhus antoi maljan hänelle.

– Lepää sinä. *Minä* tunnen ihmiset.

Poika juoksi erään *kunjrin*, alempaan luokkaan kuuluvan vihanneskauppiaan avoimeen myymälään, joka oli vastapäätä Moote-basaariin johtavaa raitiotietä. Siellä oleva nainen tunsi Kimin ennestään.

– Oho, oletko ruvennut *yogiksi* kerjuumaljoinesi?

– Enpä, vastasi Kim ylpeästi. – Kaupungissa on uusi pappi ... sellainen, jota en milloinkaan ennen ole nähnyt.

– Vanha pappi ja nuori tiikeri, sanoi nainen äreästi. – Minä olen väsynyt uusiin pappeihin. Ne tunkeutuvat tavaroitamme anastamaan kuin kärpäset. Onko poikani isä hyväntekeväisyyden lähde, että hän antaisi kaikille pyytäjille?

– Ei suinkaan, vastasi Kim. – Miehesi on pikemmin *yagi* (pahasisuinen) kuin *yogi* (pyhä mies). Mutta pappi on uusi. Ihmeitten talon sahib on puhunut hänelle kuin veljelle. Oh, äitiseni, täytä tämä malja. Hän odottaa.

– Anna tänne maljakko. Sehän on suuri kuin lehmänjuomasanko! Sinulla on todella rohkeutta kuin Shivan pyhällä härällä. Hän on jo saanut parhaimman osan sipulikopan sisällyksestä, tänä aamuna juuri, ja nyt minun pitäisi sitten täyttää tuo malja. Hän tulee tänne takaisin jälleen.

Suunnaton, harmaa Brahma-härkä vaelтели kirjavassa ihmisjoukossa, varastettu vihannestukko suussa. Se tuli suoraan myymälää kohti, hyvin tietäen pyhän, koskemattoman elukan etuoikeudet, ja laski päänsä alemmaksi, nuuski väkevästi koreja, ennenkuin teki valintansa. Silloin Kim potkaisi sitä pienellä kantapäällään kosteaan sinervään turpaan. Se päristeli suutuksissaan ja meni tiehensä raiteen yli, niskakyttyrän vapistessa raivosta.

– Katso! Minä olen pelastanut enemmän kuin kolminkertaisesti sen, mitä tähän maljaan mahtuu. No äiti, vähän riisiä ja kuivaa kalaa siihen päälle ... niin, ja vähän kasvishilloketta lisäksi.

Nyt kuului murinaa myymälän perältä, missä mies loikoili.

– Hän karkoitti härän, vastasi nainen vähän matalammalla äänellä. – Hyvä on antaa köyhälle. – Hän otti maljan ja toi sen takaisin täynnä kuumaa riisiä.

– Mutta minun *yogini* ei ole mikään lehmä, sanoi Kim

vakavana painaen sormellaan kuopan riisikasaan. – Vähän kasvishuttua ja käristettyä leipää olisi hyvä, ja palanen kuivattua hedelmää miellyttäisi häntä luullakseni.

– Etpä vähiä pyydäkään, vastasi nainen äkeänä. Mutta siitä huolimatta hän pani maljaan hyvää höyryävää hilloketta, kuivaa leipää ja murusen voita leivän päälle sekä palasen hapanta tamarindisäilykettä sivuun. Kim katseli kukkuramaljaa mielihyvillään.

– Sepä hyvä. Kun minä olen saapuvilla, ei härkä pääse tämän myymälän luo. Se on rohkea kerjäläinen.

– Entäpä sinä? nauroi nainen. – Mutta puhu siivosti häristä. Etkö ole kertonut minulle, että jonakin päivänä punainen härkä tulee sinua auttamaan? Pidä nyt pystyssä maljaa ja pyydä pyhää miestä siunaamaan minua. Ehkäpä hän tietäisi, miten tyttäreni kipeät silmät parannettaisiin. Kysy sitäkin häneltä, sinä kaikkien pikku ystävä.

Mutta Kim oli jo rientänyt tiehensä ennen lauseen loppua, väistellen kulkukoiria ja nälkäisiä tuttavvia.

– Näin me kerjäämme, jotka sen taidon osaamme, sanoi hän ylpeästi laamalle, joka avasi silmänsä suuriksi nähdessään maljan sisällyksen. – Syö nyt, ja ... minäkin syön kanssasi. *Ohé bhistie!* huusi hän vedenkantajalle, joka kasteli kukkia museon luona. – Annahan vettä tänne. Me miehet olemme janoisia.

– Me miehet! sanoi *bhistie* nauraen. – Riittääkö koko nahkasäkillinen sellaiselle parille? Juokaa nyt sitten kaiken Laupeuden nimessä.

Hän laski ohuen suihkun Kimin kahmaloon, tämä kun joi alkuasukasten tavoin, mutta laaman täytyi etsiä kuppi jostakin viittansa poimuista ja juoda arvokkaammin.

– *Pardesi* (muukalainen), selitti Kim, kun vanha mies aivan oudolla kielellä lausui nähtävästi siunauksen.

He söivät yhdessä hyvin tyytyväisinä, tyhjentäen maljan sisällyksen. Sitten laama otti nuuskaa komeasta puisesta nuuskarasiasta, sormieli rukousnauhaansa hetken aikaa ja vaipui sen jälkeen vanhuksen keveään uneen, Zam-Zammahin kanuunan varjon venyessä yhä pitemmäksi.

Kim juosta hilpasi lähimpään tupakkamyymälään, jonka omisti eräs iloisenpuoleinen nuori muhamettilaisnainen, ja pyysi hyvän sikaarin, sellaisen, joita Punjabin yliopiston oppilaat käyttävät matkiessaan englantilaisia tapoja. Sitten hän poltteli ja mietiskeli maaten suoraan kanuunan alla, ja tuloksena mietiskelystä oli, että hän äkkiä pujahti Nila Ramin lautatarhaan päin.

Laama heräsi vasta kun kaupungin iltaelämä alkoi ja lamput sytytettiin ja valkopukuisia virkamiehiä rupesi virtaamaan valtion virastoista. Hän tuijotti unenpöpperöisenä joka suunnalle, mutta kukaan ei välittänyt hänestä, lukuunottamatta likaisessa turbaanissa ja keltaisissa vaatteissa vetelehtivää hinduvekaraa. Äkkiä vanhus kumartui painaen päänsä polviansa vasten ja valitti ääneen.

– Mitä tuo merkitsee? kysyi poika, seisten hänen edessään. – Onko sinut ryöstetty?

– Minun nuori *chelani* (oppilaani) on mennyt tiehensä, enkä tiedä, missä hän on.

– Ja minkä näköinen oli sinun oppilaasi?

– Se oli poika, joka tuli luokseni sen kuolleen tilalle, sen ansion nojalla, jonka olin saavuttanut, kun kumarsin Lakia tuolla sisällä. – Hän viittasi museoon päin. – Hän tuli luokseni osoittamaan tietä, jonka olin kadottanut. Hän johti minut Ihmeitten taloon ja rohkaistuneena hänen puheestaan uskalsin puhutella kuvien hoitajaa, ja hän rohkaisi minua ja teki minut väkeväksi. Ja kun nälkä oli voimani kuluttanut, kerjäsi hän minulle, niinkuin *chela* opettajalleen. Äkkiarvaamatta hänet lähetettiin. Ja äkkiarvaamatta on hän mennyt tiehensä. Minä aioin opettaa hänelle Lakia matkalla Benaresiin.

Kim oli hämmästynyt kuullessaan tuota, koska hän oli kuullut puheen tuolla museossa ja tiesi vanhan miehen puhuvan totta, ja sitä hän alkuasukas harvoin tekee vieraille.

– Mutta nyt ymmärrän, että hän oli vain lähetetty tiettyä tarkoitusta varten. Nyt tiedän löytäväni erään virran, jota etsin.

– Vasaman virran? sanoi Kim, ymmärtävästi hymyillen.

– Onko siinä toinen merkki? huusi laama. – En ole kellekään puhunut matkani päämäärää, paitsi tuolle kuvien papille. Kuka sinä olet?

– Oppilaasi, vastasi Kim, istuen jalat ristissä. – En ole milloinkaan nähnyt sinun kaltaistasi. Minä lähden kanssasi Benaresiin. Ja luulen, että sellainen vanha mies kuin sinä, joka puhut totta illan hämyssä aivan oudolle, hyvin tarvitset oppilaan.

– Mutta virta... Vasaman virta.

– Oh, sen kuulin puhuessasi englantilaiselle. Minä olin oven takana.

Laama huokasi. – Minä luulin, että sinut oli lähetetty oppaakseni. Sellaista joskus tapahtuu ... mutta minä en ollut sen arvoinen. Sinä et siis tunne tuota virtaa?

– En. – Kim nauroi vähän nolona. – Minä etsin ... härkää ... punaista härkää viheriältä niityltä, se on auttava minua. – Niinkuin pojat tavallisesti, esitti Kim myöskin omat suunnitelmansa, ja niinkään oli poikamaista, että hän usein oli kaksikymmentä minuuttia kerrallaan ajatellut isänsä ennustusta.

– Mihin se auttaisi sinua, lapseni? kysyi laama.

– Sen Jumala tietää, mutta niin isäni sanoi minulle. Kuulin sinun puhuvan tuolla Ihmeitten talossa noista monista ihmeellisistä paikoista vuoristossa, ja jos joku niin vanha ja niin vähäinen – niin totuutta puhumaan tottunut – lähtee retkeilemään niin pienen asian vuoksi kuin virtaa etsimään, näytti minustakin sopivalta lähteä matkalle. Jos meille on suotu löytää nuo asiat, niin kyllä ne löydämme – sinä virtasi ja minä härkäni, ja suuret pilarit ja muut asiat, jotka olen unohtanut.

– Minä en tahtonut vapautua pylväistä, vaan Elämän pyörästä, sanoi laama.

– Se on yhdentekevää. Ehkäpä ne tekevät minusta kuninkaan, sanoi Kim aivan tosissaan, valmiina kaikkeen.

– Minä opetan sinulle matkan varrella toisia ja parempia toiveita, vastasi laama arvokkaasti. – Lähtekäämme Benaresiin.

– Ei yön selkään. Varkaita on liikkeellä. Odotetaan, kunnes tulee päivä.

– Mutta minulla ei ole yösijaa. – Vanhus oli tottunut luostarin tapoihin, ja vaikka hän makasikin paljaalla maalla, kuten Sääntö määräsi, tahtoi hän kuitenkin jotakin siisteyttä siinä suhteessa.

– Me saamme hyvän makuupaikan Kashmir Seraissa, sanoi Kim, nauraen hänen neuvottomuuttaan. – Minulla on eräs ystävä siellä. Tule. Kuumat ja tungokseen asti täytetyt basaarit olivat kirkkaasti valaistut heidän tunkeutuessaan Ylä-Intian monien kansojen edustajien välitse. Laama kulki kuin unessa. Ensimmäistä kertaa hän oli suuressa teollisuuskaupungissa, ja täysinäiset raitiovaunut alinomaa kirahtavine jarruineen pelästyttivät hänet pahanpäiväiseksi. Puoleksi sysäämällä, puoleksi vetämällä kuljetettiin häntä, kunnes saavuttiin Kashmir Serain korkealle portille. Siinä se oli, vastapäätä rautatieasemaa, kaarevien pylväskatosten ympäröimänä, suunnaton avonainen neliö, mihin kameeli- ja hevoskaravaanit pysähtyivät palatessaan Keski-Aasiasta. Siellä oli kaikenheimoisia pohjoisten maakuntain ihmisiä, toiset hoitamassa hevosiaan ja polvistuvia kameeleitaan, toiset kiinnittämässä tai irrottamassa tavaramyytyjä ja säkkejä, nostamassa vettä kitisevällä kaivonvintillä, kasaamassa heiniä hirnuien hurjasilmäisten oriitten eteen; muutamat potkien äkäisiä karavaanikoiria; toiset taas suorittaen kameelinajajien palkkoja, pestaten uusia renkejä, kiroten, huutaen, kiistellen ja rähisten täyteen ahdetussa pihassa. Pylväskäytävät, jotka

olivat vain kolme askelta korkeammalla, tarjosivat jonkinlaisen turvapaikan melskeessä. Suurin osa niistä oli vuokrattu kauppiaille, jotka olivat aidanneet itselleen myymälöitä pilarien väliin, vieläpä varustaneet ne jykevillä ovilla ja monimutkaisesti avattavilla kotimaisilla lukoilla. Lukitut ovet osoittivat omistajien olevan poissa, ja muutamissa oli hyvin alkeellisella tavalla maalilla ja liituvärillä töherrettynä ilmoitus, missä he olivat. "Lutuf Ullah on mennyt Kurdistaniin", oli esimerkiksi ilmoitettu, mutta alempana oli jonkun koiranleuan lisäys: "Oi Allah, joka sallit täiden elää kabulilaisten nutussa, miksi olet sallinut Lutuf-täin elää niin kauan?"

Kim kuljetti laamaa kiihkoisain ihmisten ja eläinten välitse pitkin pylväskäytäviä neliön toiseen päähän, lähelle rautatieasemaa, missä Mahbub Ali, hevoskauppias, asui palattuaan matkoiltansa salaperäisestä pohjoisesta maasta, kaukaa vuorisolien takaa.

Kim oli lyhyen elämänsä aikana – varsinkin kymmenennen ja kolmannentoista ikävuotensa välillä – toimittanut useita tehtäviä Mahbubille, ja suuri korkea afgaanilainen, joka oli värjännyt partansa punaiseksi (koska hän oli vanha eikä tahtonut näyttää harmaita karvojaan), tunsu pojan arvon, milloin oli kysymyksessä tiedustelu. Joskus hän antoi hänen pitää silmällä jotakuta miestä, jolla ei ollut hevosasioissa mitään tekemistä, seurata tätä kokonaisen päivän ja ilmoittaa kenen kanssa tämä oli puhunut. Kim jutteli silloin illalla huomionsa, ja Mahbub kuunteli, sanallakaan tai kasvojen ilmeellä ilmaisematta ajatuksiaan. Kim

tiesi sen merkitsevän jotakin vehkeilyä, mutta asian viehäytys oli siinä, että hän ei hiiskunut sanaakaan kenellekään, paitsi Mahbubille itselleen, joka antoi hänelle herkullisia, lämpimiä aterioita ruokamyymälässä, vieläpä kerran kokonaista kahdeksan annaa rahaa.

– Tässä on, sanoi Kim, lyödä sipaisten äkäistä kameelia kuonoon. – Ohoi, Mahbub Ali! – Hän pysähtyi pylväskäytävän varjoon ja pistäytyi hölmistyneen laaman selän taa.

Hevoskauppias oli irrottanut leveän kirjaillun bokhariot-vyönsä ja loikoi parilla silkkisellä paksulla satulapatjalla puhallellen laiskasti savuja suuresta hopeisesta piipusta. Hän käänsi vähän päätänsä äänen kuullessaan, ja nähtyään vain pitkän vaiteliaan miehen nauraa hihitti matalaa naurua.

– Allah, laama! Punainen laama! Lahoresta on pitkä matka vuoristoon.

Mitä sinä teet täällä?

Laama ojensi vaistomaisesti kerjuukuppinsa.

– Jumala kirotkoon uskottomat! sanoi Mahbub. – En anna mitään saastaiselle tiibetiläiselle, mutta pyydä reingeiltäni tuolta kameelien luota. Ehkäpä he pitävät arvossa siunaustasi. Pojat, täällä on teikäläisiä. Ottakaa selvää, onko hänellä nälkä.

Sileäksi ajeltu, kumaraselkäinen tiibetiläinen, joka oli tuonut hevosia vuoristosta ja joka lukeutui johonkin alempaan buddhalaisluokkaan, hymyili laamalle ja käheällä kurkkuäänellä kehotti pyhää miestä istumaan nuotion ääreen.

– Mene! sanoi Kim, työntäen häntä keveästi. Laama mennä

kompuroi, jättäen pojan pylvään suojaan.

– Mene! sanoi Mahbub Ali, tarttuen taas piippuunsa. – Juokse tiehesi, hinduvekara! Jumalan kirous kaikille uskottomille! Pyydä niiltä tuolla väkeni joukossa, jotka ovat uskolaisiasi.

– Maharaj, ruikutti Kim, käyttäen hindulaista puhuttelusanaa nauttien sanomattomasti kujeestaan; – isäni on kuollut, äitini on kuollut, vatsani on tyhjä.

– Pyydä miehiltäni tuolla hevosten luona, sanoinhan jo. Totta kai joku hindu lie väkeni joukossa.

– Ohoh, Mahbub Ali, mutta olenko *minä* hindu? sanoi Kim englanninkielellä.

Hevoskauppias ei hämmästynyt, vaan tirkisti poikaa tuuheiden kulmakarvojen takaa.

– Koko maailman pikku ystävä, sanoi hän, – mitä tämä merkitsee?

– Ei mitään. Minä olen nyt tuon pyhän miehen oppilas, ja me lähdemme yhdessä pyhiinvaellusretkelle. Benaresiin hän sanoo menevänsä. Hän on perin hassu, ja minä olen jo väsynyt Lahoreen. Minä kaipaen verestä ilmaa ja vettä.

– Mutta kenen puolesta sinä hommaat? Ja miksi tulet minun luokseni? —

Ääni oli epäilevä.

– Kenen luo sitten tulisin? Minulla ei ole rahaa. Ei ole hyvä lähteä matkalle rahatonna. Sinä myyt monta hevosta upseereille. Nuo äskentulleet ovat kauniita hevosia; olen nähnyt ne. Anna minulle rupee, Mahbub Ali, niin minä annan velkakirjan ja

maksan kun saan rahoja.

– Hm, tuumi hevoskauppias miettien. – Sinä et ole milloinkaan ennen valehdellut. Kutsu tuota laamaa ... mene itse syrjään.

– Oh, kyllä meidän puheemme tulevat yhteen sopimaan, sanoi Kim nauraen.

– Me menemme Benaresiin, sanoi laama heti kun ymmärsi, mistä oli kysymys. – Poika ja minä. Minä etsin erästä virtaa.

– Ehkäpä ... mutta entä poika?

– Hän on oppilaani. Hänet lähetettiin luullakseni oppaakseni tuolle virralle. Minä istuin kanuunan alla, kun hän tuli äkkiä. Sellaista on tapahtunut niille onnellisille, joille on annettu erityistä johdatusta. Mutta minä muistan nyt, että hän sanoi olevansa tästä maailmasta ... hindu.

– Entä hänen nimensä?

– Sitä en kysynyt. Eikö hän ole oppilaani?

– Mistä maasta hän on ... mitä kansaa? Onko hän muhamettilainen ... sikh, ... hindu ... jaini ... alhaiseenko vai korkeaan kastiin kuuluva?

– Miksi sellaista kysyisin? Keskitiellä ei ole korkeaa enempää kuin alhaistakaan. Jos hän on minun *chelani*, voiko – tahtooko kukaan ottaa häntä minulta? Sillä, näes, ilman häntä en löydä tuota virtaa. – Hän pudisti päätänsä vakavana.

– Ei kukaan ota häntä sinulta. Mene tuonne miesteni joukkoon, sanoi

Mahbub Ali, ja laama meni taas rauhoittuneena tiehensä.

– Eikö hän ole aivan hassu? sanoi Kim tullen jälleen esiin. – Miksi minä valehtelisin sinulle, Hajji?

Mahbub puhalteli savuja äänetönnä. Sitten hän puhui melkein kuiskaten: – Umballa on Benaresiin menevän tien varrella ... jos tosiaankin menette sinne.

– So, so! Muista, ettei hän osaa valehdella ... niinkuin sinä ja minä.

– Ja jos viet sanan Umballaan, annan sinulle rahaa. Asiani koskee hevosta, erästä valkoista oritta, jonka möin eräälle upseerille viime kerralla palatessani vuoristosta. Mutta sitten ... tule lähemmäksi ja ojenna kätesi aivan kuin kerjätäksesi ... sen hevosen sukujuuri ei ollut aivan selvä, minkävuoksi upseeri, joka on nyt Umballassa, pyysi minua sitä selvittämään. – Mahbub selitti hevosen ja upseerin tuntomerkit. – Sano sitten upseerille: "Sen valkoisen oriin sukujuuri on selvitetty." Siitä hän tietää, että sinä tuot sanan minulta. Hän on sanova sitten: "Mitä todistuksia sinulla on?" ja sinä vastaat: "Mahbub Ali on antanut minulle todistukset."

– Ja kaikki tämä vain sen valkoisen oriin vuoksi, sanoi Kim naureskellen silmät kiiluvina.

– Minä annan sen sukutaulun nyt ... omalla tavallani ... ja samalla muutamia kovia sanoja. – Varjo kulki Kimin ohi, ja kameelin askeleet kuuluivat. Mahbub Ali korotti ääntänsä.

– Allah! Oletko sinä ainoa kerjäläinen kaupungissa? Äitisi on kuollut. Isäsi on kuollut. Niinhän jokainen sanoo. Voi hyväinen aika! – hän kääntyi ja oli etsivinä lattialta ja heitti sitten

Kimille palan leipää. – Mene tuonne hevosmiesten luo yöksi ... sinä ja laama. Huomenna saat työtä.

Kim livahti tiehensä, iskien hampaansa leipään, ja, kuten oli odottanutkin, löysi leivästä pienen öljykankaaseen käärityn silkkipaperin ja kolme hopearupeeta – kerrassaan anteliasta. Hän hymyili ja pisti rahat ja paperin kaulassa riippuvaan nahkaiseen amulettipussiinsa. Laama, jota hevoskauppiaan tiibetiläiset palvelijat olivat runsaasti ruokkineet, makasi eräässä tallin nurkassa. Kim paneutui hänen viereensä ja nauroi itsekseen. Hän tiesi tekevänsä palveluksen Mahbub Alille, mutta hän ei silmänräpäyksenkään aikaa uskonut juttua oriin kantakirjasta.

Mutta eipä Kim aavistanutkaan, että Mahbub Ali, joka oli Punjabin parhaimpia tunnettuja hevoskauppiaita sekä varakas ja yritteliäs liikemies, jonka karavaanit tunkeutuivat ulommaisimman rajan taaksekin, oli merkitty Intian hallituksen vakoiluosaston salaisiin kirjoihin merkillä C 25 IB. Pari kolme kertaa vuodessa lähetti C 25 tiedonantonsa, rohkeasti ja mielenkiintoisesti laaditun, ja yleensä – verrattuna R 17:n ja M 4:n ilmoituksiin – varsin luotettavan. Se koski vuoriston etäisissä seuduissa olevia valtioita, vieraita matkailijoita, jotka eivät olleet englantilaisia, ja ampumatarpeitten kauppaa – lyhyesti sanoen oli pieni lisä siihen suunnattomaan tiedonantojen määrään, jonka nojalla hallitus saattoi toimintansa järjestää. Mutta äskettäin oli viisi liittoutunutta kuningasta, joiden liittoutuminen tuntui aivan tarpeettomalta, saanut erään ystävällisen, vieläkin pohjoisemmassa olevan hallituksen kautta tietoonsa, että heidän

alueeltaan oli tietoja päässyt brittiläiseen Intiaan.

Siitäpä asianomaiset ministerit nyt harmistuivat kovasti ja ryhtyivät itämaisten tapojen mukaisiin toimenpiteisiin. He epäilivät monen muun ohessa tätä suuriäänistä punapartaista hevoskauppiasta, jonka karavaanit kahlasivat heidän lumipeitteisillä vuoristoteillänsä vatsaa myöten lumeen uponneina. Ainakin oli hänen matkuettaan ammuttu kahdesti väijyksistä, jonka vuoksi Mahbub ei pysähtynytäkään Peshawurin vaaralliseen kaupunkiin, vaan tuli pysähtymättä suoraan Lahoreen, jossa hän, tuntien kansalaistensa tavat, odotti kaikenlaisia yllätyksiä.

Ja Mahbub Alilla oli jotakin, jota hän ei tahtonut säilyttää tuntiakaan kauemmin kuin välttämätöntä oli – pieni öljykankaaseen kääritty silkkipaperi – avoin, kenellekään osoittamaton kirje, jossa oli viisi äärettömän pientä neulanpistosta eräässä kulmassa ja joka ilmaisi nuo viisi liittoutunutta hallitsijaa, tuon ystävällisen pohjoisen vallan, erään Peshawurin kaupungin hindulaisen pankkiirin, erään belgialaisen asetehtaan ja puoli-itsenäisen, mahtavan muhamettilaisen etelän hallitsijan. Tämän viimeinen osa tiedonannosta oli R 17:n työtä, Mahbub sen oli tuonut Dora-solan kautta ja kuljettanut hänen puolestaan perille, koska R 17 ei olojen pakosta voinut jättää vartiopaikkaansa. Dynamiitti oli mietoa ja viatonta C 25:n tiedonannon rinnalla, ja yksinpä itämaalaisenkin, joka itämaalaisella tavalla arvioi aikaa, täytyi ymmärtää, että mitä pikemmin se joutuisi oikeihin käsiin, sitä parempi olisi. Mahbub

ei erityisesti halunnut kuolla väkivaltaisesti, koska pari kolme verikostoriitaa eri perheitten välillä oli vielä tuolla rajan takana hänen puoleltaan selvittämättä ja koska hän ne selvitettyään aikoi asettua rauhaan enemmän tai vähemmän kelpo kansalaisena.

Pari päivää sitten saavuttuaan majataloon hän ei ollut hetkeksikään poistunut sen ulkopuolelle, vaan oli hyvin huomattavalla tavalla läheteltyt sähköitä, yhden Bombayhin, jossa hänellä oli rahoja pankissa, toisen Delhiin, jossa eräs hänen sukulaisensa möi hevosia hänen puolestaan Rajputanan valtion asiamiehelle, kolmannen Umballaan, jossa eräs englantilainen innokkaasti tiedusteli valkoisen oriin sukuperää. Virallinen kirjeitten sommittelija, joka osasi englannin kieltä, laati oivallisia sähköitä, esimerkiksi:

"Creighton, Laakerihuvila, Umballa. – Hevonen on arabialainen, kuten jo ilmoitettu. Ikävä että sukutaulu viipynyt. Sitä käännetään." Ja myöhemmin samalla osoitteella: "Ikäväkseni paljon viivytystä. Lähetän sukutaulun." Sukulaiselleen Delhiin hän sähköitti: "Lutuf Ullah. – Sähköiteitse määrännyt kaksituhatta rupeeta tilillenne Luchman Narainin pankissa." – Nämähän olivat puhtaasti liikeasioita, mutta ennenkuin ne joutuivat rautatien asemalle, tutkivat kaikenkarvaiset henkilöt, jotka olivat olevinaan niistä huvittuneita, jok'ainoaan niistä hyvin tarkasti, ja puolihupsu tiibettiläinen, joka niitä kuljetti, antoikin kenen hyvänsä lukea ne.

Kun Mahbub oli näin omalla kuvarikkaalla kielellänsä varovasti hämmentänyt tietojen lähteet, oli Kim aivan kuin

taivaasta pudonneena ilmestynyt. Ja kun Mahbub Ali oli yhtä neuvokas kuin häikäilemätönkin ja tottunut käyttämään hyväkseen kaikenkaltaisia tilaisuuksia, otti hän pojan heti palvelukseensa.

Vaeltava laama, jolla oli alhaiseen kastiin kuuluva poika palvelijanaan, saattoi kyllä herättää hetkeksi huomiota matkallaan Intiassa, pyhiinvaeltajien maassa, mutta kukaan ei heitä epäilisi eikä, mikä vielä tärkeämpää, ryöstäisi heitä.

Hän käski tuoda uuden sytykkeen piippuunsa ja mietti asiaa. Jos pahinkin tapahtuisi ja poika joutuisi pulaan, ei paperi ilmaisisi ketään. Hän voisi itse myöhemmin mennä Umballaan ja – ehkäkin herättäen uutta epäluuloa – ilmoittaa suullisesti asiansa.

R 17:n ilmoitus oli kuitenkin pääasia, ja hyvin paha olisi, ellei se joutuisi perille. Mutta Allah oli suuri, ja Mahbub Ali tunsu tehneensä voitavansa. Kim oli ainoa, joka ei milloinkaan valehdellut hänelle. Se olisi kuitenkin hänestä ollut Kimin luonteen suuria vikoja, jollei hän olisi tiennyt, että poika osasi, joko omia tarkoituksiaan varten tai Mahbubin asioilla ollessaan, valehdella muille yhtä hyvin kuin ken tahansa itämaalainen.

Mahbub Ali astui sitten majatalon pihan yli ja lähti niiden kevytkenkäisten portille, jotka maalaavat silmäkulmansa ja houkuttelevat luokseen muukalaisia. Hän etsi vartavasten käsiinsä sen tytön, jonka hän hyvällä syyllä uskoi olevan erityisessä ystävyysuhteessa muutamaan sileähipiäiseen Kashmir-punditiin, joka oli hänen tiibetiläistä palvelijaansa

tutkinut tuossa sähkejutussa. Mitä hän nyt teki, oli perin järjetöntä; hän joi siellä hajuvedellä sekoitettua viinaa vastoin profeetan nimenomaista kieltoa ja tuli humalaan, jolloin hänen kielensä kanta perin höltyi. Lopuksi hän vaipui tajutonna divaanin patjojen väliin, missä Ihastuksen Kukka, sileäkasvoisen punditin avustamana, tutki hänet mitä perinpohjaisimmin, päästä jalkoihin saakka.

Melkein samoihin aikoihin kuuli Kim varovia askelia Mahbubin tyhjältä suojasta. Hevoskauppias oli, kumma kyllä, jättänyt ovensa lukitsematta, ja hänen miehensä taas olivat juhlimassa Intiaan-paluutansa raviten itseään Mahbubin antamalla kokonaisella lampaalla. Vikkelä Delhistä kotoisin oleva nuorukainen, jolle äskeinen Kukka oli antanut juopuneen hevoskauppiaan vyöstä ottamansa avainkimpun, avasi jokaisen pienimmänkin lokeron ja käärön ja tutki matot ja satulakotelot Mahbubin asunnossa vieläkin perusteellisemmin kuin Kukka ja punditi olivat itse omistajan persoonaa tarkastaneet.

– Luulenpa, sanoi Kukka halveksivasti hetkistä myöhemmin, pyöreällä kyynärpäällään nojaten kuorsaavaan Mahbubiin, – hänen olevan vain tavallinen afgaanilainen hevoskauppias, jolla ei ole muita harrastuksia kuin naiset ja hevoset. Sitäpaitsi hän on saattanut jo lähettää tiedonannon, jos hänellä sellaista milloinkaan on ollut.

– Sellaisessa asiassa kuin noita viittä kuningasta koskevassa pitää hän tietonsa lähinnä mustaa sydäntään, sanoi punditi. – Eikö löytynyt mitään?

Delhin nuorukainen nauroi ja järjesteli sisääntullessaan turbaaniansa. – Minä käänsin nurin hänen tohvelinsa pohjatkin, kuten Kukka hänen taskunsa. Ei hän ole mies, jota etsimme. Vähän minulta jää huomaamatta.

– Eiväthän he sanoneetkaan, että hän se olisi, sanoi punditi. – He sanoivat vain, että ottaisimme selkoa, koska neuvostot siellä epäilivät häntä.

– Tuolla pohjoisessa on viljalti hevoskauppiaita, kuten vanhoissa turkeissa syöpäläisiä. Esimerkiksi Sikandar Khan, Nur Ali Beg ja Farrukh Shah, kaikki kafilain päälliköitä, sanoi Kukka.

– He eivät vielä ole tulleet, sanoi punditi. – Sinun täytyy houkutella heidät sitten ansaan.

– Hui toki, – sanoi Kukka halveksien, siirtäen Mahbubin pään polveltaan. – Farrukh Shah on karhu, Ali Beg on suupaltti ja vanha Sikandar Khan ... mokomakin. Menkää! Minä aion käydä levolle. Tuo sika ei liikahdakaan ennen aamunkoittoa.

Kun Mahbub heräsi, nuhteli Kukka häntä ankarasti juoppouden synnistä. Aasialaiset eivät kasvonilmeelläkään ilmaise, milloin ovat voittaneet viekkaudessa vihollisensa, mutta kun Mahbub Ali selvitti kurkkunsa, veti vyötänsä kireämmälle ja läksi hoipertelemaan tähtien vielä tuikkiessa, oli hän melkein tekemäisillään sen.

– Lapsellinen temppu, sanoi hän itsekseen. – Ikäänkuin ei kuka hyvänsä Peshawurin tytöistä osaisi sitä tehdä! Mutta olihan se aika näppärästi tehty. Allah yksin tietää, kuinka monta niitä

on vielä matkan varrella, joiden on koeteltava minua, ehkäpä puukolla. Nyt ei auta muu kuin että poika lähtee Umballaan – ja junalla – sillä paperi on tärkeä. Minä jään tänne tuon Kukan seuraan ja juon viiniä niinkuin oikean afgaanilaisen kauppiaan sopiikin.

Hän pysähtyi oman asuntonsa viereisen suojan luo. Hänen miehensä nukkuivat siinä raskaasti. Mutta Kimiä enempää kuin laamaakaan ei näkynyt.

– Herää! – Hän ravisti erästä nukkujista. – Minne menivät eilisillaiset kerjäläiset ... laama ja poika? Onko mitään kadonnut?

– Ei, vastasi mies, – mutta se vanha hupsu nousi kukon toiseen lauluun ja sanoi menevänsä Benaresiin, ja poika lähti saattamaan häntä.

– Allah kirotkoon kaikki uskottomat, sanoi Mahbub painokkaasti ja kömpi omaan osastoonsa, partaansa mutisten.

Mutta Kimhän se oli laamankin herättänyt, Kim, joka yhdellä silmällä oli pilkistänyt oksan reiästä lautaseinän läpi ja nähnyt Delhin miehen etsivän joka säilön. Eikä se hänestä näyttänyt tavalliselta varkaalta, tuo, joka selaili kirjeet ja laskut ja tutki satulat – ei tavallinen murtovaras pistä ohutta veistä yksinpä sandaalin pohjain väliin eikä niin taitavasti ratko satulataaskujen saumoja. Aluksi oli Kim aikonut panna toimeen hälytyksen, päästää pitkän *cho-or-choor*-huudon (varas, varas!), joka heti panee majatalon jalkeille yön aikaan, mutta hän tähysteli vieläkin tarkemmin ja pitäen kaulassaan riippuvaa nahkapussia kädessään

teki omat johtopäätöksensä.

– Hän etsinee tuota luuloteltua hevosen sukutaulua, sanoi hän, – juuri sitä paperia, joka minun on vietävä Umballaan. Parasta kai on että lähdemme paikalla. Nuo, jotka tutkivat puukolla avaten laukkuja, saattavat pian tehdä saman tempun vatsallemme. Siinä on varmaan joku nainen mukana leikissä. Hai! Hai! kuiski hän kevytuniselle vanhalle miehelle. – Tule. On aika lähteä taipaleelle Benaresiin päin.

Laama nousi kerkeästi, ja he pujahtivat varjojen tavoin majatalon portista.

II

He saapuivat linnoituksen tapaiselle rautatieasemalle, joka synkkänä kohosi aamuyön pimeydessä. Tavarapihalta kuului sähkövintturien vinkunaa niiden siirrellessä raskaita viljakuormia, joita pohjoisesta tuodaan.

– Tämä on pahojen henkien työtä, sanoi laama, peräytyen säikähtäneenä ontolta kumajavaa pimeyttä, muurattujen penkereitten välissä välähteleviä ratakiskoja ja ylhäällä häämöttävää katonkannattimien sekavaa verkkoa. He olivat jättimäisessä kiviseinäisessä hallissa, jonka permanto näytti olevan laskettu liinoihin käärityillä kuolleitten ruumiilla ... kolmannen luokan matkustajilla, jotka olivat ostaneet lippunsa edellisenä iltana ja nukkuivat odotussalissa. Vuorokauden jokainen tunti on itämaalaisesta samanlainen, ja matkustajaliikennekin on järjestetty sen mukaisesti.

– Tänne tulevat tulivaunut. Joku on tuolla aukon takana, Kim osoitti lippuluukkua. – Hän antaa sinulle paperin, jolla pääset Umballaan.

– Mutta mehän menemme Benaresiin, vastasi vanhus.

– Samantekevää. Otetaan Benaresiin sitten. Pian! Juna tulee jo!

– Ota sinä rahat!

Laama, joka ei ollutkaan niin hyvin tottunut juniin kuin oli luulotellut, säikähti, kun 3,25 aamulla etelään menevä juna

syöksyi jyristen sisään asemalle. Nukkujat hyppäsivät pystyyn, ja asemahuone kajahteli huutoja ja melua. Huudeltiin veden ja makeisten kauppiaita, alkuasukaspoliisit komentelivat, ja naiset kirkuivat kootessaan kapineitaan, lapsiaan ja aviomiehiään.

– Se on juna ... vain juna. Ei se tänne tule. Odotahan!

Ihmetellen laaman yksinkertaista luottavaisuutta (tämä oli antanut hänelle pienen pussin täynnä rupeita) Kim osti lipun Umballaan. Uninen myyjä murisi ja heitti pöytään matkalipun seuraavalle asemalle, noin kuuden mailin päähän.

– Ei, sanoi Kim, tutkien sitä ja irvistellen. – Se kelpaisi farmareille, mutta minä asun Lahoren kaupungissa. Olihan se kuitenkin näppärä temppu, babu. Antakaa nyt lippu Umballaan.

Babu antoi äkäisenä oikean matkalipun.

– Ja toinen sitten Amritsariin, sanoi Kim, jolla ei ollut lainkaan halua kuluttaa Mahbub Alin rahoja mihinkään niin jonninjoutavaan kuin maksuun Umballaan asti.

– Matka maksoi noin paljon. Vaihtorahat sain takaisin. Minä tiedän, miten junissa kuljetaan. Tuskinpa milloinkaan *yogi* on tarvinnut *chela*a niinkuin sinä tarvitset, laverteli hän iloisena hölmistyneelle laamalle. – He olisivat jättäneet sinut Mian Mir-asemalle ilman minua. Tätä tietä, tule. – Hän antoi takaisin pikkurahat pidättäen yhden annan rupeeta kohti Umballan lipusta vaivansa palkkiona ... jota tapaa Aasiassa aina käytetään.

Laama kurkisti täyteen ahdetun rautatievaunun ovesta sisälle. – Eikö olisi parempi kävellä? sanoi hän arasti.

Tukeva sikhiläinen käsityöläinen pisti esiin parrakkaan

päänsä. —

Pelkääkö hän? Älä pelkää. Minä muistan ajan, jolloin pelkäsin junia.

Tule vain sisään! Tämä on hallituksen työtä.

— En minä pelkää, sanoi laama. — Onko siellä tilaa kahdelle?

— Ei täällä ole edes hiirelle tilaa, kirkui hyvinvoivan maanviljelijän vaimo, hindulainen jat äveriäästä Jullundurista. Yöjunissa ei pidetä niin tarkkaa vaaria kuin päiväjunissa, joissa eri sukupuolet tarkoin pannaan eri vaunuihin.

— Oh, poikani äiti, voimmehan tehdä tilaa, sanoi hänen siniturbaaninen miehensä. — Ota lapsi syliisi. Sehän on pyhä mies, etkö näe?

— Ja sylissäni on seitsemänkymmentä kertaa seitsemän myttyä! Miksi et pyydä häntä istumaan syliini, häpeämätön? Sellaisiahan miehet aina ovat! — Hän katseli ympärilleen saadakseen kannatusta. Ikkunan lähellä istuva amritsarilainen naikkonen tuhahti harsonsa takaa.

— Sisään, sisään! huusi lihava hindulainen koronkiskuri puristaen vaatteeseen käärittyä tilikirjaa kainaloonsa. Vieksaasti hymyillen lisäsi hän: — On hyvä olla ystävällinen köyhiä kohtaan.

— Kyllä kai, kun saa seitsemän prosenttia kuukaudessa ja vielä syntymättömänkin vasikan pantiksi, sanoi nuori dogralainen sotilas, joka oli menossa kotiin lomalle; kaikki yhtyivät nauruun.

— Meneekö juna Benaresiin? kysyi laama.

— Tietysti. Miksi muutoin olisimme tänne tulleet? Mene sisään, muutoin jäämme tänne, huusi Kim.

– Katsos! kirkui Amritsarin tyttö. – Hän ei ole koskaan ennen ollut junassa. Katsos vain!

– No, autetaan, sanoi maalainen ojentaen suuren ruskean kätensä ja vetäen hänet sisään. – Näin se käy, isä.

– Mutta ... mutta ... minä istun permannolla. On vastoin Sääntöä istua penkillä, sanoi laama. – Sitäpaitsi jalkani kangistuisivat.

– Eipä ole yhtäkään oikean elämän sääntöä, jota näissä junissa ei rikottaisi, sanoi koronkiskuri huuliaan muikistaen.

– Me istumme esimerkiksi kaikenkarvaisten kastilaisten ja kansojen vieressä.

– Niin ja vieläpä häpeämättömimpäin rinnalla, sanoi äskeinen vaimo katsellen vihaisesti Amritsarin tyttöä, joka taas puolestaan ihaili nuorta sotilasta.

– Sanoinhan, että meidän olisi pitänyt mennä rattailla, sanoi hänen miehensä, – ja siten olisimme säästäneet rahaakin.

– Niin ... ja sitten kuluttaneet kaksi vertaa ruokaa matkan varrella.

Siitähän on jo puhuttu kymmenentuhatta kertaa.

– Niinpä kyllä, ja kymmenellätuhannella kielellä, – mutisi mies.

– Jumalat auttakoot meitä vaimo-parkoja, jollemme saisi puhuakaan.

Ohhoh! Hän on niitä, jotka eivät saa katsoa eikä puhutella naista. —

Sillä laama, jota hänen Sääntönsä kielsi, ei ollut kiinnittänyt

naiseen vähintäkään huomiota. – Ja hänen oppilaansa lienee samanlainen?

– Eipä suinkaan, äiti, sanoi Kim reippaasti. – Ei ainakaan, jos nainen on hyvän näköinen ja armelias nälkäistä kohtaan.

– Se oli kerjäläisen vastaus, sanoi sikhiläinen nauraen. – Siitä sait, sisar! – Kim oli ojentanut kätensä pyytääkseen.

– Entä minne aiot mennä? kysyi nainen antaen hänelle puolikkaan leipää likaisesta kääröstä.

– Benaresiin asti, sisar.

– Olette kai temppujentekijöitä? kysyi nuori sotilas. – Onko mitään temppuja ajan kuluksi? Miksi ei tuo keltainen mies vastaa?

– Sen vuoksi, sanoi Kim lujasti, – että hän on pyhä ja ajattelee asioita, jotka ovat sinulta salattut.

– Saattaa olla. Mutta me Loodhianan sikhit emme välitä opinkappaleista, virkkoi toinen sointuvasti. – Me taistelemme.

– Minun sisareni veljenpoika on *naik* (korpraali) siinä rykmentissä, sanoi sikhiläinen käsityöläinen hiljaa. – On siellä dogralaisia komppanioitakin.

Sotilas katseli tuijottaen häntä, sillä dogralaiset ovat toista kastia kuin sikhiläiset, ja sitten pankkiiri nauroi.

– Kaikki ne ovat samanarvoisia minulle, sanoi amritsarilainen tyttö.

– Sen kyllä uskomme, tokaisi talonpojan vaimo ilkeästi.

– Niin, mutta kaikki, jotka ase kädessä maatansa palvelevat, kuuluvat kuin yhteen veljeskuntaan. Kastin veljeskunta on

erikseen, mutta sen yläpuolella taas – tyttö katseli ympärilleen vähän varovasti – on *Pultonin* yhdistävä side ... rykmentti ... eikö niin?

– Veljeni on eräässä rykmentissä, sanoi talonpoika. – Dograt ovat hyviä miehiä.

– Sinun sikhisi ainakin olivat sitä mieltä, sanoi sotamies katsoen vihaisesti äänettömään ukkoon, joka istui nurkassa. – *Sinun* sikhisi ainakin niin ajattelivat, kun kaksi meidän komppaniaamme tuli auttamaan heitä Pirzai Kotalissa kahdeksaa afridein komppaniaa vastaan ei täyttä kolmea kuukautta sitten.

Hän kertoi sitten eräästä rajakahakasta, jossa Loodhiana-sikhien dogra-komppaniat olivat kunnostautuneet. Amritsarin tyttö hymyili, sillä hän tiesi, että tuo juttu oli hänen suosionsa voittamista varten.

– Voi, voi, sanoi talonpojan vaimo lopuksi, – heidän kylänsä siis poltettiin ja pikkulapset joutuivat kodittomiksi?

– He olivat ryöstäneet meidän kuollemme. He saivat maksaa suuret rahat, kun olimme heitä kurittaneet; niin se oli. Onko tämä Amritsar?

– On, ja tässä merkitään lippumme, sanoi rahakauppias kopeloiden vyötänsä.

Lamppujen valo rupesi jo kalpenemaan aamun vaaletessa, kun sekarotuinen konduktööri tuli sisään. Matkalippujen tarkastus on verrattain hidasta idässä, jossa ihmiset kätkevät ne kaikenlaisiin piilopaikkoihin. Kim otti omansa, ja hänen

käskettiin poistua.

– Mutta minä menen Umballaan, väitti hän vastaan. – Minä olen tämän pyhän miehen seurassa.

– Voit mennä Jehannumiin saakka minun puolestani. Tämä lippu on kuitenkin vain Amritsariin. Ulos!

Kim puhkesi itkuun ja selitti, että laama oli hänen isänsä ja äitinsä, että hän oli laaman ainoa vanhuuden turva ja että laama kuolisi ilman hänen hoitoaan. Kaikki matkustajat pyysivät konduktööriä olemaan armollinen, rahakauppias varsinkin oli siinä suhteessa kaunopuheinen, mutta mies vei kuin veikin Kimin asemasillalle. Laama oli aivan neuvoton eikä voinut saada selvää koko asiasta. Kim korotti äänensä ja itki vaunun ikkunan ulkopuolella.

– Minä olen aivan köyhä, isäni on kuollut ... äitini on kuollut. Oh, armeliaat ihmiset, jos minut heitetään tänne, kuka hoitaa tuota vanhaa miestä?

– Mitä ... mitä tämä on? kysyi laama. – Hänhän on menossa Benaresiin, hänen täytyy tulla minun kanssani. Hän on minun *chelani*. Jos rahaa on maksettava...

– Oh, ole hiljaa, kuiskasi Kim; – olemmeko me ruhtinaita heittääksemme rahaa hukkaan, kun koko maailma on niin armelias?

Amritsarin tyttö astui vaunusta myttyineen, ja häntäpä juuri Kim oli odottanutkin. Hän tiesi, että tuontapaiset naiset olivat armeliaita.

– Matkalippu ... pieni matkalippu Umballaan ... oi sinä

sydänten murtaja!

Tyttö nauroi.

– Etkö ole lainkaan armelias?

– Tuleeko tuo pyhä mies pohjoisesta?

– Hyvin kaukaa pohjoisesta, huusi Kim. – Vuoristosta asti.

– Siellä Pohjolassa on lunta mäntyjen välissä ... vuoristossa on lunta. – Äitini on Kulusta. Osta itsellesi lippu. Pyydä vanhan miehen siunausta minulle.

– Kymmenentuhatta siunausta, kirkui Kim. – Oh, pyhä mies, nainen on ollut armelias, niin että voin tulla kanssasi ... nainen, jolla on kultainen sydän. Minä juoksen ostamaan matkalipun.

Tyttö katseli laamaa, joka oli vaistomaisesti seurannut Kimiä asemasillalle. Vanhus kumartui, jottei näkisi tyttöä, ja mutisi jotakin tiibetinkielellä hänen mennessään ohitse väkijoukon mukana.

– Helposti saatu, helposti menee, sanoi talonpojan vaimo terävästi.

– Hän on saanut ansiota itselleen, vastasi laama. – Epäilemättä se oli nunna.

– Sellaisia on kymmenentuhatta yksin Amritsarissa. Tule takaisin, vanha mies, tai juna jättää sinut, huusi rahanlainaaja.

– Se riitti sekä matkalippuun että ruokaankin, sanoi Kim rientäen paikalleen. – Syö nyt, pyhä mies. Katsos, päivä koittaa!

Aamu-usvat haihtuivat kohoten kultaisina, punaisina, kellertävinä viheriältä tasangolta. Koko rikas Punjabin alue oli pian näkyvissä täydessä loistossaan päivänpaisteessa. Laama

säpsähteli vähän, kun sähkölankapylväät vilahtelivat ohitse.

– Junan nopeus on suuri, sanoi rahanvaihtaja vähän isällisesti hymyillen. – Me olemme joutuneet kauemmaksi Lahoresta kuin mitä olisit kahdessa päivässä kävellyt. Illalla olemme Umballassa.

– Ja siitä on vielä pitkälti Benaresiin, sanoi laama väsyneesti, pureskellen Kimin tarjoamaa leipää. Kaikki avasivat käärönsä ja rupesivat syömään aamiaista. Sitten rahanlainaaja, talonpoika ja sotilas täyttivät piippunsa, ja pian täyttyi koko vaunu katkeralla savulla, jonka keskeltä kuului yskintää ja syljeskelyä kaikkialta. Sikhiläinen ja talonpojan vaimo pureskelivat kuivaa pan-juurta; laama otti nuuskaa ja hypisteli rukousnauhaansa. Kim istui jalat ristissä tyytyväisenä, kun vatsa oli täysi.

– Mitä jokia onkaan Benaresissa? kysyi laama äkkiä kaikilta.

– Siellä on Gunga (Ganges), vastasi rahakauppias, kun tirkkumiset olivat lakanneet.

– Mitä muita?

– Mitä muita pitäisi sitten olla paitsi Gunga?

– Minun muistini mukaan piti olla eräs terveeksitekevä virta.

– Se on juuri Gunga. Se, joka siinä kylpee, puhdistuu ja pääsee jumalien luo. Kolmasti olen vaeltanut sinne. Hän katseli ympärilleen ylpeänä.

– Kylläpä se oli jo tarpeenkin, sanoi nuori sotilas kuivasti, ja matkailijain nauru kääntyi tälläkertaa rahanlainaajaa kohtaan.

– Puhdistuu ... pääsee takaisin jumalien luo, mutisi laama. – Ja saa taas jatkaa elämän kiertokulkua ... yhä sidottuna

ajan pyörään. – Hän pudisti päätänsä. – Mutta ehkäpä siinä on erehdys. Kuka sitten on pannut Gungan alulle?

– Jumalat. Mihinkä uskontokuntaan sinä kuulut? kysyi rahanvaihtaja hämmästyneenä.

– Minä seuraan Lakia ... ylevintä Lakia. Jumalat siis tekivät Gungan.

Minkälaisia jumalia ne olivat?

Kaikki katselivat häneen hämmästyneinä. Oli käsittämätöntä, että joku voisi olla tietämätön Gungasta.

– Mikä ... mikä on sinun jumalasi? kysyi rahanlainaaja lopuksi.

– Kuulehan! sanoi laama ottaen rukousnauhansa toiseen käteensä. —

Kuulkaa, sillä nyt puhun Hänestä! Hindin kansa, kuulkaa!

Hän alkoi ensin urdun-kielellä puhua Buddhasta, mutta omien ajatuksiensa viehättämänä siirtyikin pian tiibetinkieleen ja luki pitkiä kiinankielisiä otteita Buddhan elämästä. Lempeät ja kärsivälliset ihmiset kuuntelivat kunnioittavasti. Koko Intia on täynnä pyhiä miehiä, jotka mutisevat vierailla kielillä oman intonsa tulen kuluttamina, uneksijoita ja näkijöitä, niinkuin on alusta ollut ja aina on.

– Hm, sanoi Loodhianan sikhi-sotilas. – Lähimpänä naapurinamme Pirzai Kotalissa oli muhamettilainen rykmentti, ja heidän pappinsa ... hän oli, mikäli muistan, *naik* ... kun häneen tuli se henki, osasi ennustaa. Mutta hullut ovat kaikki Jumalan huomassa, hänen päällikkönsä antoivat paljon anteeksi

hänelle.

Laama jatkoi taas urdun-kielellä muistaen, että hän oli vieraassa maassa. – Kuulkaa kertomusta nuolesta, jonka Mestarimme lähetti jousestaan, sanoi hän.

Se sopi paljon paremmin kuulijoille, ja he kuuntelivat uteliaina, kun hän kertoi. – Nyt, Hindin kansa, menen etsimään tuota jokea. Tiedättekö mitään, mikä voisi opastaa minua? Sillä me olemme kaikki ... miehet ja naiset ... pahan vallassa.

– Onhan Gunga ... ja Gunga yksin ... se pesee pois synnit, kuului mutinana kaikkialta vaunusta.

– Vaikka kieltämättä meillä on hyviä jumalia Jullundurin seudullakin, sanoi talonpojan vaimo katsellen ikkunasta. – Katso, kuinka ne ovat siunanneet viljavainiot.

– Tutkia kaikki Punjabin virrat ei ole mikään pieni asia, sanoi hänen miehensä. – Minulle riittää semmoinen virta, joka jättää runsaasti mutaa pelloilleni, ja minä kiitän Bhumiaa, kodin jumalaa. – Hän kohautti pronssinvärisiä olkapäitään.

– Luuletko Mestarimme tulleen niin pitkälle pohjoiseen? kysyi laama, kääntyen Kimin puoleen.

– Saattoi kyllä tulla, vastasi Kim sovittavasti, sylkäistessään punaista *pan*-juuren mehua lattialle.

– Viimeinen suurista miehistä, sanoi sikhiläinen varmasti, – oli Sikander Julkarn (Aleksanteri Suuri). Hän kivesi Jullundurin tiet ja rakensi suuren vesisäiliön Umballan lähelle. Se kiveys on kestänyt tähän päivään saakka, ja myöskin vesisäiliö on vielä jäljellä. En ole milloinkaan kuullut sinun jumalastasi.

– Anna hiustesi kasvaa pitkiksi ja puhu Punjabin murretta, sanoi nuori sotilas leikillään Kimille käyttäen erästä sananpartta. – Siinä kaikki, mitä tarvitaan tullakseen sikhiksi. – Mutta hän ei sanonut sitä kovinkaan äänekkäästi.

Laama huokasi ja vaipui mietteisiinsä, kyyristyneenä vähäpätöiseksi muodottomaksi kääröksi. Puheittensa lomassa saattoivat ympärillä olevat kuulla hänen matalaa puheluansa: "*Om mani padme hum! Om mani padme hum!*" ... ja rukousnauhan helmien hiljaista kalinaa.

– Minua väsyttää, sanoi hän vihdoinkin, – junan kiivas vauhti ja kolina väsyttää minua. Sitäpaitsi luulen, että olemme kulkeneet jo sen virran ohi.

– Ollaan rauhassa, sanoi Kim, – sillä eikö virta ollut lähellä Benaresia? Me olemme vielä kaukana siitä paikasta.

– Mutta ... jos Mestariumme kulki pohjoiseen, saattaisi se olla jokin näistä pienistä virroista, joiden yli olemme tulleet.

– En tiedä.

– Mutta sinuthan lähetettiin minulle – eikö lähetettykin? – sen ansion vuoksi, minkä olin saavuttanut Suchzenissa. Sinähän tulit kanuunan luota siellä kaupungissa ... ja sinulla oli kahdet kasvot ja kahdet vaatteet.

– Ollaan hiljaa. Niistä asioista ei saa puhua täällä, kuiskasi Kim. – Minähän olin vain yksin, kun tarkemmin ajattelet, hindupoika ... suuren vihreän kanuunan luona.

– Mutta eikö siellä ollut myöskin englantilainen, jolla oli valkoinen parta – pyhä mies kuviensa seurassa – joka itse yhä

varmemmaksi varmisti vakuutukseni, että on olemassa vasaman synnyttämä virta?

– Hän – me – menimme Lahoren Ihmeitten taloon rukoilemaan siellä olevien jumalien edessä, selitti Kim ympärillä oleville. – Ja talon sahib puheli hänelle – tämä on aivan totta – kuten veli. Hän oli hyvin pyhä mies, kaukaisten vuorten takaa. Lepää sinä vain. Aikanaan tulemme Umballaan.

– Mutta minun virtani – minun parantava virtani?

– Ja sitten, jos haluat, lähdemme etsimään sitä virtaa jalkaisin. Siten emme sivuuta mitään ... emme edes pientä purosta metsän reunassa.

– Mutta etsithän sinä jotakin itsekin? – Laama nousi istumaan hyvillään siitä, että muisti niin hyvin.

– Niinpä kyllä, sanoi Kim ilahduttaakseen häntä. Poika oli erittäin tyytyväinen saadessaan näin olla matkalla, pureskella *pan*-juurta ja nähdä uusia ihmisiä suuressa hyväntahtoisessa maailmassa.

– Sinähän etsit härkää ... punaista härkää, joka tulisi auttamaan sinua ... ja viemään sinua ... minnekä se olikaan? Minä olen unohtanut. Eikö se ollut punainen härkä viheriällä niityllä?

– Ei se minua minnekään vie, sanoi Kim. – Minä vain kerroin sinulle tarinan.

– Mitä te juttelette? kysyi talonpojan vaimo kumartuen eteenpäin ja helistellen rannerenkaitaan. – Tehän molemmat näette unia? Viheriällä niityllä punainen härkä, joka vie sinut

taivaaseen. Vai minne? Näitkö näyn? Ennustiko joku sinulle? Meillä on punainen härkä kylässämme Jullundurin kaupungin luona, ja siellä se on laitumella vehmaimmalla niityllämme.

– Anna naiselle vanhan naisen satu ja kutojalinnulle lehti ja lankaa, niin siitä syntyy ihmeellisiä asioita, sanoi sikhiläinen. – Kaikki pyhät miehet näkevät unia, ja seuraamalla heitä saavat heidän oppilaansakin saman kyvyn.

– Eikö se ollut punainen härkä viheriällä niityllä? toisti laama. – Jossakin edellisessä elämässä olet saattanut hankkia ansioita, ja härkä tulee sinua palkitsemaan.

– Ei, ei ... se oli vain taru, jonka joku minulle kertoi ... ehkä piloillaan. Mutta minä etsin härkää Umballasta, ja sinä voit etsiä virtaasi ja levähtää junan jyrinästä.

– Saattaisihan olla, että se härkä tietäisi ... että se olisi lähetetty opastamaan meitä molempia, sanoi laama lapsellisen toiveikkaasti. Sitten hän puhui muille, viitaten Kimiin: – Tämä poika lähetettiin minulle eilen. Hän ei ole arveluni mukaan tästä maailmasta.

– Olen tavannut runsaasti kerjäläisiä ja runsaasti pyhiä miehiä, mutta en milloinkaan sellaista *yogia* enkä sellaista oppilasta, sanoi vaimo.

Hänen miehensä kosketti sormella otsaansa ja hymyili. Mutta kun seuraavalla kerralla ruvettiin syömään, annettiin laamalle parhainta.

Ja vihdoin, väsyneinä, unisina ja tomuisina he saapuivat Umballan asemalle.

– Me jäämme tänne erään oikeusasian vuoksi, sanoi talonpojan vaimo Kimille. – Me asumme mieheni serkun nuoremman veljen luona. Siellä on tilaa *yogillekin*, samoin sinullekin. Antaisiko hän minulle siunauksensa?

– Kuule, pyhä mies! Tämä nainen, jolla on kultainen sydän, antaa meille yösijan. Tämä etelän maa on ystävällinen maa. Ajatteles, kuinka paljon apua olemme saaneet aamun koitteesta asti!

Laama taivutti päätänsä siunaukseen.

– Täytät minun serkkuni nuoremman veljen talon kuljeksivilla, murisi mies nostaen olkapäälleen bambusauvaan kiinnitetyn myttynsä.

– Sinun serkkusi nuorempi veli on isäni serkulle vielä velkaa tyttärensä hääjuhlasta, sanoi nainen terävästi. – Antakoot siihen tarkoitukseen näille ruokaa. Tämä *yogihan* kerjää, eikö niin?

– Minä kerjään hänen puolestaan, sanoi Kim, joka vain halusi saada laaman yöksi suojaan voidakseen itse etsiä Mahbub Alin englantilaista ja jättää hänelle valkoisen oriin sukutaulun.

– No, sanoi hän, kun he olivat päässeet turvaan siistin hindulaistalon pihaan, – minä menen vähän ulos ... ostamaan ruokaa basaarista. Älä mene minnekään, kunnes palaan.

– Palaatko sinä? Palaatko varmasti? – Vanhus tarttui hänen ranteeseensa. – Ja palaatko tässä samassa asussa? Onko tänään liian myöhä etsiä virtaa?

– Liian myöhä ja liian pimeä. Ole rauhassa. Ajattele kuinka kaukana olet jo ... sata *kosia* Lahoresta.

– Niin ... ja yhä kauempana luostaristani. Voi! Tämä on suuri ja kauhistava maailma.

Kim livahti ulos, ja tuskinpa milloinkaan on vähemmän huomiota herättävä pieni olento kuljettanut omaa ja vielä tuhansien ihmisten kohtaloa pienessä kotelossa kaulassaan.

Mahbub Alin neuvot viittasivat hänelle kylläkin selvästi sen talon, missä englantilainen asui, ja tallirenki, joka ajoi pieniä rattaita kerhosta kotiin, varmisti häntä yhä enemmän. Jäljellä oli vain löytää itse isäntä, ja sitä varten Kim pujahti pensasaidan lävitse ja piiloutui kuistin luona korkeiden kukkapensaiden taa. Talossa oli kirkas valaistus, ja palvelijat liikkuiivat kattaen pöytiä, joilla oli kukkia, laseja ja hopeita. Äkkiä tuli esille mustaan ja valkoiseen puettu englantilainen, hyräillen jotakin laulua. Oli liian pimeä voidakseen nähdä hänen kasvojaan, jonka vuoksi Kim koetti vanhaa kerjäläistemppua.

– Köyhien auttaja!

Mies kääntyi ja astui ääntä kohti.

– Mahbub Ali sanoo...

– Haa! Mitä sanoo Mahbub Ali?

Hän ei yrittänytkään saada nähdä tarkemmin puhujaa, ja siitä Kim ymmärsi hänen tietävän, mitä asia koski.

– Valkoisen oriin sukutaulu on aivan selvä.

– Mitä todistuksia sinulla on siitä? – Englantilainen poikkesi ruusupensaan luo tiepuoleen.

– Mahbub Ali on antanut minulle tämän todistuksen. – Kim heitti paperikäärön ilmaan niin että se putosi polulle miehen

viereen, joka pani jalkansa sen päälle, samalla näet lähestyi eräs puutarhan rengeistä. Kun tämä oli mennyt, poimi hän paperin maasta ja heitti rupeen – Kim saattoi kuulla sen kilahduksen – ja meni taloon kääntymättä enää. Nopeasti Kim otti rahan, mutta huolimatta tottumuksestaan hän oli syntyperältään tarpeeksi irlantilainen arvellaakseen, että hopea merkitsi vähimmin joka leikissä. Mitä hän tahtoi, oli saada nähdä millainen vaikutus hänen ilmoituksellaan oli; senvuoksi hän jäikin makaamaan ruohikkoon ja ryömi lähemmäksi taloa.

Hän näki, – sillä Intian bungalow-talot ovat avoimia päästä päähän – että englantilainen meni kuistin kulmassa olevaan pieneen huoneeseen, joka näytti olevan jonkinlainen virkahuone, pöytä täynnä papereita ja kirjekoteloita. Sinne hän istuutui tutkiakseen Mahbub Alin viestiä. Hänen kasvonsa, joita lamppu täysin valaisi, muuttuivat ja synkistyivät, ja Kim, joka oli hyvin terävä sellaiseen, pani kaiken tarkoin merkille.

– Will, rakas Will, kuului naisen ääni. – Sinun pitäisi mennä vierashuoneeseen ... he tulevat tuossa paikassa.

Mies vain luki kiinteästi.

– Will! sanoi ääni taas hetkistä myöhemmin. —*Hän* on tullut. Minä kuulen ratsujen kavionkopseen tieltä.

Mies riensi ulos avopäin, samassa kun suuret vaunut neljän hindusotilaan saattamina pysähtyivät kuistin eteen ja pitkä mustatukkainen mies, suora kuin seiväs, hypähti ulos mukanaan nuori upseeri, joka herttaisesti nauroi.

Kim makasi litteänä vatsallaan melkein ulottuen

koskettamaan isoihin pyöriin. Isäntä ja mustatukkainen vieras vaihtoivat pari sanaa keskenään.

– Tietysti, sir, sanoi nuori upseeri reippaasti, – kaikki muu saa odottaa, kun on kysymys hevosesta.

– Me emme viivy enempää kuin parikymmentä minuuttia, sanoi talon isäntä; – voittehan pitää seuraa ja huvittaa heitä sillä välin.

– Käskekää jonkun miehistä odottaa, sanoi pitkä muukalainen mennessään isännän kanssa pieneen huoneeseen, vaunujen samalla poistuessa. Kim näki heidän kumartuvan Mahbub Alin viestiä tutkimaan ja kuuli heidän äänensä: toinen puhui matalalla ja kunnioittavalla äänellä, toinen terävästi ja päättävästi.

– Ei ole kysymys viikoista, vaan päivistä ... melkeinpä tunneista, sanoi vanhempi. – Olen odottanut sitä jo jonkin aikaa, mutta tämä – hän viittasi Mahbub Alin paperiin – ratkaisee sen. Grogan tulee tänne illallisille, eikö niin?

– Kyllä, sir, ja samoin Macklin.

– Hyvä on. Minä puhuttelen heitä. Asia esitetään neuvostolle, mutta tässä tapauksessa olemme oikeutettuja ryhtymään heti toimeen. Ilmoittakaa Pindin ja Peshawurin prikaateille. Tämä tarvelee kesälomat, mutta sitä ei voi auttaa. Sen olemme saaneet siitä, ettemme kukistaneet heitä perinpohjin jo alussa. Kahdeksantuhatta riittänee.

– Minkä verran tykistöä, sir?

– Siitä täytyy neuvotella Macklinin kanssa.

– Onko siis sota kysymyksessä?

– Ei. Rangaistusretkikunta. Kun on sidottu edeltäjänsä toimista...

– Mutta C 25 on saattanut valehdella.

– Hän varmistaa toisen ilmoituksen. Itse asiassa he ovat näyttäneet aikomuksensa jo puoli vuotta sitten. Mutta Devenish tahtoi säilyttää rauhan, ja sitä he tietysti käyttivät voimistuaakseen. Lähettäkää sähkeet heti – uusin salakirjaimin, ei vanhoin – minun ja Whartonin käyttämin. Luulen, ettei meidän tarvitse antaa naisten odottaa enempää. Voimme loput järjestää sikaareja poltellessamme. Arvelinkin tällaista olevan tulossa. Se on vain rangaistusretkikunta – eikä sota.

Kun saattomies poistui, ryömi Kim huoneen taakse, mistä hän Lahoren-aikuisten kokemustensa nojalla toivoi saavansa ruokaa – ja tietoja. Keittiö oli täynnä touhukkaita palveluspoikia, joista yksi potkaisi häntä.

– Ai, sanoi Kim ollen itkevinään. – Minä vain aioin pestä astioita, jos saisin ruokaa.

– Koko Umballa on samalla asialla. Mene tiehesi. Nyt viedään liemi sisään. Luuletko, että me, jotka palvelemme Creighton sahibia, tarvitsemme vieraita keittiöpoikia avuksemme aterioita valmistamaan?

– Mutta onhan nyt oikein suuret illalliset, – sanoi Kim, katsellen lautasia.

– Kummakos se on. Illan kunniavieras ei olekaan kukaan muu kuin itse

Jang-i-Lat sahib (ylipäällikkö).

– Hoo! sanoi Kim, aivan täsmällisesti ääntäen hindulaisten ihmetyshuudahduksen. Hän oli saanut tietää, mitä halusikin, ja kun keittiöpoika kääntyi pois päin, livahhti hän tiehensä.

– Ja kaikki touhu, sanoi hän itsekseen, ajatellen tapansa mukaan hindukielellä, – muka hevosen sukutaulun vuoksi. Mahbub Alin olisi pitänyt tulla minulta oppimaan hiukan valehtelemisen taitoa. Kun ennen kuljetin sanaa, koski se aina naisia. Nyt ovat miehet kysymyksessä. Sitä parempi. Se pitkä mies sanoi lähettävänsä suuren armeijan rankaisemaan jotakuta ... jossakin ... sähke siitä lähetetään Pindiin ja Peshawuriin. Puhuttiin tykeistäkin. Jospa olisin ryöminyt lähemmäksi. Suuria uutisia!

Palattuaan yömajaansa hän tapasi maanviljelijän serkun nuoremman veljen keskustelemassa tämän vaimon ja jonkun ystävän kanssa perheen yhteisestä oikeudenkäyntiasiaa ja siihen kuuluvista seikoista, laaman nuokkuu istuessa vieressä. Illallisen jälkeen joku antoi hänelle vesipiipun, ja Kim oli aika mies mielestään imeskellessään sileätä kokospähkinän kuorta istuessaan siinä hajasäärin kuutamossa, silloin tällöin pistäen keskustelun lomaan jonkin huomautuksen.

Isäntäväki oli erittäin kohteliasta, sillä maanviljelijän emäntä oli kertonut talonväelle hänen punaisesta härästään ja että hän mahdollisesti oli lähtöisin toisesta, korkeammasta maailmasta. Sitäpaitsi laama oli suuren ja kunnioittavan huomion esineenä. Perheen pappi, vanha suvaitseva sarsutilainen bramiini, pistäysi talossa myöhemmin illalla ja tietysti pani toimeen

jumaluusopillisen keskustelun, kohottaakseen arvoansa perheen silmissä. Uskonasioissa nämä olivat tietenkin hänen puolellaan, mutta olihan laama joka tapauksessa heidän vieraansa ja uutuutensa puolesta mielenkiintoinen. Hänen lempeä ystävällisyytensä ja merkilliset kiinankieliset lauseensa, jotka tuntuivat loitsuluvuilta, ihastuttivat heitä suunnattomasti. Tuossa hyväntahtoisessa, yksinkertaisessa seurapiirissä hän innostui ja aukeni kuten Bodhisatin oma lootus, puhuen Suchzenin mahtavilla vuorilla viettämästään elämästä, ennenkuin, kuten hän sanoi, – "nousin ja lähdin etsimään valistusta".

Kävipä siinä kertomuksen kuluessa selville, että hän noina elämänsä maallisina päivinä oli ollut aika mestari laatimaan horoskooppeja ja syntymäkaavoja, ja perhebramiini houkutteli hänet ilmaisemaan hänen siinä käyttämiään menettelytapoja. Kumpikin käytti kiertotähdistä sellaisia nimiä, joita toinen ei voinut ymmärtää, ja viittaili vain taivaalle, jossa suuret tähdet pimeässä tuikkivat. Talon lapset saivat moittimatta hypistellä laaman rukousnauhaa, ja tämä, aina muutoin tarkka puhtauden sääntöjen noudattaja unohti kokonaan Säännön, joka kieltää katsomasta naisiin ... niin innossaan hän kertoi vuorten ikilumesta, maanvieremistä, tukkeutuneista tunturisolista, kaukaisista kallioista, joista löytää safiireja ja turkooseja, ja vihdoin ihmeellisestä ylänkötiestä, joka vie itse suureen Kiinaan.

– Mitä sinä hänestä ajattelet? kysyi maamies salaviihkaa papilta.

– Pyhä mies ... todella pyhä mies. Hänen jumalansa eivät ole oikeita jumalia, mutta hänen jalkansa kulkevat Tietä, oli vastaus. – Ja hänen ennustusmenetelmänsä, joita sinä et tosin pysty tajuamaan, ovat viisaat ja luotettavat.

– Sanoppa minulle, pyysi Kim laiskasti, löydänpö punaisen härkäni viheriältä kedolta, kuten minulle on luvattu.

– Mitä tiedät syntymähetkestäsi? kysyi pappi, ollen olevinaan hyvinkin mahtava.

– Olen syntynyt ensimmäisen ja toisen kukonlaulun välillä toukokuun ensimmäisenä yönä.

– Minä vuonna?

– En tiedä; samana hetkenä kun ensi kerran huusin, tapahtui Srinagurin suuri maanjäristys Kashmirissa. – Kim oli kuullut tämän hoitajattareltaan ja tämä taas puolestaan Kimball O'Haralta. Maanjäristys oli tuntunut Intiassakin, ja sitä pidettiin Punjabissa kauan aikaa ajanlaskun lähtökohtana.

– Ai! sanoi eräs naisista innostuen. Sehän näytti yhä vahvistavan

Kimin ylikuonnollista sukuperää. – Eikö silloin syntynyt se tyttökin...

– Ja hänen äitinsä lahjoitti miehellensä neljä poikaa yhtä monena vuonna ... kaikki kelpo poikia, huudahti maanviljelijän vaimo istuen syrjässä varjossa.

– Eipä kukaan tietoihin syventynyt unohda, missä asennoissa kiertotähdet tuona yönä olivat; sanoi perheen pappi. Hän rupesi piirtelemään kuvioita pihan hiekkaan. – Ainakin sinulla on

oikeus saada osallesi puolet Härän tähtialasta. Miten ennustus kuuluu?

– Eräänä päivänä, sanoi Kim ihastuneena aiheuttamastaan jännittävästä mielenkiinnosta, – minusta tulee suuri mies, ja sen saa aikaan viheriän niityn punainen härkä, mutta sitä ennen tulee kaksi miestä tekemään kaikki valmiiksi.

– Niin, siten on aina laita ilmestyksissä. Synkkä pimeys, joka vähitellen hälvenee; sitten joku saapuu lakaisten paikan puhtaaksi. Sitten tulee Näky. Kaksiko miestä tulee, sanot? Niin, niin. Aurinko, lähtien Härän tähdistä, menee Kaksosten piiriin. Siitä ennustuksen kaksi miestä. Miettikäämme nyt asiaa. Tuoppas minulle jokin pieni oksa.

Hän rypisti kulmiaan ja piirsi hiekkaan, välillä pois pyyhkien, salaperäisiä kuvioita ... kaikkien suureksi kummastukseksi, lukuunottamatta laamaa, joka, älykkäästi kyllä, ei puuttunut asiaan.

Noin puolen tunnin kuluttua pappi heitti oksan pois tyytyväisesti murahtaen.

– Näin tähdet sanovat. Kolmen päivän kuluessa tulevat nuo kolme miestä valmistamaan asioita. Heidän perästään tulee Härkä, mutta sen yhteydessä näkyy sodan ja aseellisten miesten merkki.

– Lahoresta lähtevässä junassa oli todella loodhianalainen sikhi-sotilas, sanoi talonpojan vaimo.

– Vaiti! Aseellisia miehiä ... useita satoja. Mitä tekemistä sinulla on sota-asioissa? kysyi pappi Kimiltä. – Sinun merkkisi

on punainen ja pian puhkeavan sodan ankara merkki.

– Eipä mitään ... ei kerrassaan mitään, sanoi laama vakavasti. – Me etsimme vain rauhaa ja jokeamme.

Kim hymyili muistaessaan, mitä oli kuullut upseerin talossa. Varmasti hän oli tähtien suosikki.

Pappi pyyhkäisi jalallaan ennustusmerkit hiekasta. – Tätä enempää en voi nähdä. Kolmen päivän kuluessa tulee Härkä luoksesi, poikani.

– Entä minun jokeni? valitteli laama. – Olen toivonut, että hänen härkensä johtaisi meidät molemmat joellemme.

– Eipä tuon ihmeellisen joen löytäminen ole mikään helppo asia, veljeni, sanoi pappi. – Sellaiset virrat eivät ole tavallisia.

Seuraavana aamuna oli laama estelyistä huolimatta innokas jatkamaan matkaa. Talonväki antoi Kimille suuren mytyn ruokatavaroita ja melkein kolme annaa kuparirahaa matkaa varten, saatellen heitä monin siunauksin etelään päin johtavalle tielle päivän koittaessa.

– Sääli, etteivät nuo ihmiset ja heidän kaltaisensa pääse vapaiksi

Olevaisuuden Pyörästä, sanoi laama.

– Silloinpa jäisi maan päälle vain pahoja ihmisiä, ja kuka sitten antaisi meille ruokaa ja suojaa? tuumi Kim, iloisesti taakkaansa kantaen.

– Tuolla on pieni joki. Katsokaamme sitä, sanoi laama, poiketen valkealta tieltä niitylle päin ja joutuen suoraan pariahkoirien parveen.

III

Koirien jäljessä tuli vihainen maamies bambusauvaansa heiluttaen. Hän oli ammattipuutarhuri, joka kuului arainikastiin ja kasvatti vihanneksia ja kukkia Umballan kaupunkia varten. Kim tunsu hyvin hänen tapaisensa miehet.

– Tuollainen mies, sanoi laama lainkaan välittämättä koirista, – on epäkohtelias vieraille, kiukkuinen ja armoton. Hänen käytöksensä jo varoittaa sinua, oppilaani.

– Hoi, hävyttömät kerjäläiset! huusi mies. – Menkää tiehenne! Pois täältä!

– Menemme kyllä, vastasi laama tyynen arvokkaasti – Lähdemme siunaamattomilta tiluksilta.

– Ah, sanoi Kim huoaten – Jos seuraava sato tulee huono, voit syyttää siitä vain omaa kieltäsi.

Mies liikahti levottomasti sandaaleissaan – Maa on täynnä kerjäläisiä, sanoi hän puoleksi anteeksipyytäen.

– Ja mistä tiesit, että me tulisimme sinulta kerjäämään, oh mali? sanoi Kim pilkaten, käyttäen nimitystä, jota tuollainen puutarhuri vähimmin rakastaa – Mitään muuta emme aikoneet kuin katsoa tuota jokea tuolla taampana.

– Jokeako mukamas! tokaisi mies. – Mistä kaupungista te olette, kun ette tunne kaivettua kanavaa? Sehän on suora kuin nuoli, ja minun pitää maksaa siitä vedestä aivan kuin se olisi juoksevaa hopeaa. Taampana on eräs joenhaara. Mutta jos

tarvitsette vettä, niin voin antaa sitä .. ja maitoa myös.

– Me menemme vain joelle, sanoi laama lähtien liikkeelle.

– Maitoa ja ruokaa, änkytti mies katsellen pitkää muukalaista. – Minä ... minä ... en tahdo hankkia itselleni pahaa ... enkä vainioillenikaan; kerjäläiset ne vain näinä aikoina kovin vaivaavat.

– Pane mieleesi, sanoi laama kääntyen Kimiin, – vihan punainen sumu saattoi hänet kiukkuisesti puhumaan. Kun se hänen silmistänsä poistuu, muuttuu hän kohteliaaksi ja lempeämieliseksi. Tulkoon siunaus hänen mailleen. Älä liian äkkiä arvostele ihmisiä ... maamies.

– Minä olen tavannut pyhiä miehiä, jotka olisivat kironneet sinut ja kaiken omaisuutesi, sanoi Kim nolestuneelle miehelle. – Eikö hän ole viisas ja pyhä? Minä olen hänen oppilaansa.

Hän nosti nenäänsä ylpeänä ja astui hyvin arvokkaana kapeaa pellonpientareta.

– Ne eivät ylpeile, sanoi laama hetken perästä, – ne, jotka kulkevat

Keskitietä.

– Mutta sinähän sanoit hänen kuuluvan alhaiseen kastiin ja olevan epäkohtelias.

– En sanonut, että hän kuului alhaiseen kastiin, sillä kuinka sellaista voi olla, jota ei ole? Jäljestäpäin hän katui tylyyttään, ja minä unohdin hänen vikansa. Sitäpaitsi on hänkin meidän laillamme Olevaisuuden Pyörään kytkeyty, mutta hän ei kulje

vapautuksen tietä. – Laama pysähtyi pienen vesiojan luo ja katseli karjan tallaamaa äyrästä.

– Mistä sinä voit tuntea jokesi? kysyi Kim heittäytyen korkean sokeriruo'on varjoon.

– Kun sille tulemme, saan varmasti jotakin valaistusta. Tämä ei ole, sen tunnen, oikea paikka. Voi, pienoinen vesi, jos vain voisit kertoa, missä jokeni virtaa! Mutta siunattu ole sinäkin, jotta hedelmöitä maita!

– Katso! katso! Kim hypähti hänen viereensä ja tempasi hänet syrjään. Keltainen ja ruskea juova liukui tulipunaisten kukkien seasta ojan reunalle, kurotti päänsä veteen, joi ja jäi makaamaan. Se oli suuri cobra-käärme, joka katseli kalsein, luomettomin silmin heitä.

– Ei ole keppiä ... ei ole minkäänlaista keppiä, sanoi Kim. – Minä etsin sellaisen ja lyön käärmeen kuoliaaksi.

– Miksi? Sehän on meidän laillamme niinikään Pyörään kytketty ... siinäkin on alaspäin tai ylöspäin kehittyvä elämä ... hyvin kaukana vapautuksesta. Hyvin paljon pahaa on tehnyt se sielu, joka on tuohon olomuotoon pantu.

– Minä vihaan kaikkia käärmeitä, sanoi Kim. Ei pitkäkään tottumus alkuasukasten elämään saata hävittää valkoisen miehen inhoa käärmettä kohtaan.

– Anna sen elää elämänsä loppuun. – Kokoonkiertynyt hirviö sihisi ja puoleksi avasi kitansa. – Tulkoon vapautuksesi pian, veli, jatkoi laama rauhallisesti. – Sattuisitko *sinä* tietämään joestani?

– En milloinkaan ole nähnyt sinun kaltaistasi miestä, kuiskasi

Kim hämmästyneenä. – Ymmärtävätkö käärmeetkin sinun puhuttasi?

– Kuka tietää? – Laama kulki aivan käärmeen kohotetun pään ohi. Se painui alas kiemuraisen ruumiin poimuihin.

– Tule sinäkin! kutsui laama olkansa takaa.

– Enkä tule, sanoi Kim, – minä kierrän.

– Tule vain. Ei se tee pahaa.

Kim epäröi hetken. Laama vahvisti kehotustaan lausumalla yksitoikkoisesti jonkin kiinalaisen lauseen, jota Kim luuli loitsuksi. Hän totteli ja hypähti ojan yli, eikä käärme tosiaan liikahtanutkaan.

– Enpä milloinkaan ole nähnyt sellaista miestä. – Kim pyyhkäisi hien pois otsaltaan. – Entä minne nyt menemme?

– Se on sinun sanottava. Minä olen vanha ja muukalainen ... kaukana omasta maastani. Jollei tuo *rel*-vaunu (juna) saisi päätäni aivan pyörälle, lähtisimme sillä Benaresiin heti. Mutta sitenhän saattaisimme joutua kulkemaan jokemme ohi. Menkäämme etsimään toista jokea.

Koko päivän he kulkivat hedelmällisiä maita, jotka niihin uhratun ahkeran työn tuloksiksi antavat kolme, jopa neljäkin satoa vuodessa – sokeriruokojen, tupakkaistutusten, vihannesmaiden läpi; poiketen tieltä milloin näkivät vilahduksenkin vettä; herättäen kyläkoiria ja puolipäivän helteessä nukkuvia kyliä. Laama vastaili sateleviin kysymyksiin aina yhtä kärsivällisesti ja yksinkertaisesti. He etsivät jokea, jolla olisi ihmevoima parantaa. Tiesikö kukaan siitä mitään?

Joskus miehet nauroivat, mutta useammin he kuuntelivat hänen tarinaansa loppuun saakka ja tarjosivat heille varjoisan paikan, maitoa juoda ja ruokaa syödä. Naiset olivat aina ystävällisiä ja lapset, kuten kaikkialla muuallakin, milloin arkoja, milloin uskaliaampia. Illaksi he pääsivät erään savimajoista muodostuneen kylän varjoisan puun suojaan ja puhelivat kylänvanhimman kanssa karjan tullessa laitumelta ja naisten valmistaessa illallista. He olivat kulkeneet nälkäisen Umballan kaupungin ympäristössä olevien puutarhojen lävitse ja joutuneet penikulman laajuisille vehmaille viljavainioille.

Kylänvanhin oli valkopartainen, ystävällinen mies, joka oli tottunut vieraita kohdittelemaan. Hän valmisti olkimattovuoteen laamalle, toi hänelle lämmintä keittoa ja täytti hänelle piipun, ja kun iltahartaus jo oli päättynyt kylän temppelissä, lähetti kutsumaan pappia.

Kim kertoi lapsille Lahoren kaikesta suuruudesta ja kauneudesta, rautatiematkasta ja sentapaisista kaupunkiasioista; miehet taas keskustelivat verkalleen, niinkuin karjakin rauhallisena märehti.

– En voi ymmärtää sitä, sanoi kylänvanhin lopuksi papille. – Kuinka selität hänen puheensa? – Laama, joka oli lopettanut tarinansa, hypisteli hiljaa rukousnauhaansa.

– Hän on etsijä, vastasi pappi. – Koko maa on täynnä sellaisia. Muistapa vain häntä, joka viime kuussa kävi täällä ... *fakiiria*, kilpikonnineen.

– Niin, mutta silläpä miehellä oli järkeä, sillä Krishna itse oli

ilmestynyt näyssä hänelle, luvaten paratiisin ilman kiirastulta, jos hän vaeltaa Prayagiin. Tämä mies ei etsi mitään sellaista jumalaa, jonka minä tuntisin.

– Ole vaiti, hän on vanha ja tulee kaukaa. Sitäpaitsi hän on hupsu, vastasi sileäleukainen pappi. – Kuulehan, – hän kääntyi laaman puoleen, – kolme *kosia* (n. 10 km) länteenpäin on Kalkuttan suuri valtatie.

– Mutta minä aikoisin Benaresiin.

– Se vie Benaresiin myös. Se kulkee kaikkien tällä puolen Indus-jokea olevien virtojen yli. Minä neuvon sinua, pyhä mies, lepäämään täällä huomiseen. Lähde sitten sitä tietä – hän tarkoitti suurta valtamaantietä – ja koeta jokaista jokea, jonka yli kuljette, sillä ymmärtääkseni sinun jokesi parannusvoima ei ole löydettävissä jossakin erityisessä kohdassa, vaan pitkin joen koko pituutta. Sitten, jos jumalasi sen suo, pääset varmasti vapauteesi.

– Se oli oikein puhuttu. – Laama mielistyi hyvin ehdotukseen. – Me lähdemme huomenaamulla, ja minä siunaan sinua, kun näytit vanhoille jaloilleni niin lähellä olevan tien. – Hän lausui syvällä, laulavalla äänellä kiinankielisen lauseen. Pappikin oli liikuttunut, mutta kylänvanhin pelkäsi pahaa loitsua. Laaman yksinkertaisia vakavia kasvoja katsoessa ei kuitenkaan sellaista voinut kauan epäillä.

– Näetkö oppilaani? laama sanoi nuuskaa tarjoten. Hänen velvollisuutensa oli vastata kohteliaisuudella kohteliaisuuteen.

– Minä näen ja kuulen. – Kylänvanhin katsoi sinne, missä Kim

istui puhellen sinipukuiselle tytölle, tämän pannessa rätiseviä oksia tuleen.

– Hänkin etsii omaansa. Ei jokea, vaan härkää ... niin, viheriältä niityltä punaista härkää, joka jonakin päivänä korottaa hänet kunniaan. Hän ei ole luullakseni kokonaan tästä maailmasta. Hänet lähetettiin ihan äkkiarvaamatta auttamaan minua etsimisessäni, ja häntä nimitetään "koko maailman pikku ystäväksi".

Pappi hymyili. – Kuules sinä koko maailman pikku ystävä, huusi hän kitkerän savun takana olevalle pojalle, mikä sinä olet?

– Tämän pyhän miehen oppilas, vastasi Kim.

– Hän sanoo että sinä olet *but* (henki).

– Voivatko henget syödä? kysyi Kim silmäänsä vilkuttaen

– Sillä minulla on nälkä.

– Ei se ole pilaa, huusi laama. – Muuan tähtientutkija eräässä kaupungissa, jonka nimen olen unohtanut...

– Umballan kaupungissahan nukuimme viime yön, kuiskasi Kim papille.

– Niin, Umtalla ... oliko se Umballa? Hän laittoi horoskoopin ja selitti, että oppilaani pääsisi toiveittensa perille kahden päivän kuluessa. Mutta mitä hän sanoi tähtien ilmoittavan, koko maailman pikku ystävä?

Kim selvitteli kurkkuaan ja katseli ympärillään olevia harmaapartoja.

– Minun tähteni merkitsee sotaa, vastasi hän mahtaillen

Joku nauroi nähdessään pienen rääsyisen olennon siinä

tiilipenkillä suuren puun alla. Sen sijaan että joku alkuasukas olisi siitä nolostunut, kuohahti Kimin veri ja hän hypähti pystyyn.

– Niin juuri, sotaa, hän sanoi.

– Se oli hyvin luotettava ennustus, mutisi syvä ääni, – sillä sotaa käydään aina rajalla ... mikäli tiedän.

Puhuja oli vanha kuihtunut mies, joka oli ollut sotapalveluksessa alkuasukkaista muodostetussa ratsujoukossa suuren kapinan aikana. Hallitus oli antanut hänelle hyvän asunnon kylässä, ja vaikka hänen poikansa, hekin jo harmaapartaisia upseereita, olivat häntä köyhdyttäneet, oli hän vieläkin huomattava henkilö. Englantilaiset viranomaiset, maaherratkin, poikkesivat usein valtatieltä häntä tapaamaan, ja sellaisissa tilaisuuksissa hän pukeutui entispäivien univormuun ja seisoi vieläkin suorana sotilasasussaan.

– Mutta nyt tulee suuri sota, johon menee kahdeksantuhatta, – kuului tiheäksi keräytyvästä joukosta Kimin kimakka ääni, jota hän itsekin hämmästyí.

– Punatakkisia vaiko omia joukkojamme? kysyi vanha mies melkeinpä niinkuin vertaiseltaan. Hänen äänensävyinsä sai muutkin kunnioitten katselemaan Kimiä.

– Punatakkeja, vastasi Kim. – Punatakkeja ja kanuunia.

– Mutta ... mutta ... eihän tähdistäennustaja sanonut mitään sellaista, huudahti laama kiihkossaan, ottaen hyppysellisen nuuskaa.

– Mutta minä tiedän, minulle on se ilmoitettu, minä kun olen tämän pyhän miehen oppilas. Tulee suuri sota, johon

menee kahdeksantuhatta punatakkista. Ne viedään Pindistä ja Peshawurista, se on varmaa.

– Poika on kuullut basaarijuttuja, sanoi pappi.

– Mutta hän on ollut aina mukanani, sanoi laama, – mitenkä hän mahtanee tietää? Minä en ole kuullut siitä.

– Hänestä tulee aika veitikka, kun tuo vanha mies on kuollut, mutisi pappi kylänvanhimmalle. – Mitähän kujeilua tämäkin on?

– Merkki, annahan minulle merkki, jyrähti vanha sotilas äkkiä. – Jos tulee sota, niin minun poikani olisivat jo siitä ilmoittaneet.

– Kun kaikki on valmiina, saavat poikasi siitä tiedon, mutta sinun pojistasi on pitkä matka niihin, joiden käsissä nämä asiat ovat. – Kim innostui asiaansa, sillä se muistutti häntä entisistä seikkailuista, jolloin hän kuljetteli kaikenlaisia kirjeitä ja hyötyäkseen oli usein tietävinään enemmän kuin tiesikään. Mutta nyt hän pelasikin suuremmista asioista ... hänen kiihkonsa yltyi, ja hänessä heräsi suoranaista voimantuntoa. Hän rohkaisi itsensä ja jatkoi puhettaan.

– Vanha mies, antakaa *minulle* merkki. Määräävätkö alipäälliköt kahdeksantuhannen punatakkisen ... ja kanuunoitten lähtemisestä?

– Eivät, vastasi vanha mies edelleen aivan kuin Kim olisi ollut hänen vertaisensa.

– Tiedätkö sinä, kuka antaa sellaisen käskyn?

– Olen nähnyt hänet.

– Niin, että tunnet hänet toisenkin kerran?

– Olen tuntenut hänet aina siitä kun hän oli *topkhanan* (tykistön) luutnantti.

– Pitkä mies, jolla on musta tukka ja joka kävelee näin? Kim astui jäykästi muutamia askelia.

– Niin, mutta senhän kuka hyvänsä on voinut nähdä.

Joukko kuunteli puhetta henkeään pidättäen.

– Se on totta, sanoi Kim, – mutta sanonpa enemmän. Katsos. Ensin tuo suuri mies kävelee näin, sitten hän ajattelee näin. (Kim siveli etusormellaan otsaansa ja poskeansa.) Ja sitten hän kiertää sormensa näin. Ja sitten hän panee hattunsa vasempaan kainaloonsa. – Kim teki tämän liikkeen ja seiso i kuin haikara.

Vanha mies mutisi mykkänä hämmästyksestä, mutta ympärilläolijat suorastaan värisivät.

– Niin ... niin ... niin. Mutta mitä hän tekee käskyjä antaessaan?

– Hän haroo niskaansa ... näin. Sitten hän panee yhden sormensa pöydälle ja tuhisee nenäänsä. Sitten hän puhuu sanoen 'Järjestäkää liikekannalle se ja se rykmentti. Varustakaa ne ja ne kanuunat.'

Vanha mies nousi suoraksi ja tervehti sotilaallisesti.

– 'Sillä' – Kim muutti kansanmurteelle nuo loppulausumat, jotka hän oli kuullut upseerien keskustellessa Umballassa – 'sillä', hän sanoo, 'meidän olisi pitänyt tehdä tämä jo kauan aikaa sitten. Ei tässä ole kysymyksessä sota ... se on vain rankaisuretki. Hnh.'

– Jo riittää. Kyllä uskon sinua. Olen nähnyt hänet tuollaisena

taistelun savussa. Sekä nähnyt että kuullut. Hän se on!

– Minä en nähnyt savua. – Kimin ääni muuttui tavallisen kulkuriennustajan ääntä matkivaksi. – Minä näin tämän pimeydessä. Ensin tuli mies, joka laittoi kaikki valmiiksi. Sitten tuli ratsumiehiä. Sitten hän tuli seisten valokehässä. Sitten tapahtui kaikki muu niinkuin olen kertonut. Vanha mies, olenko puhunut totta?

– Hän se on. Aivan epäilemättä hän se on.

Ympärilläseisovat vetivät syvään henkeänsä, tuijottaen vuoroin vanhukseen, joka vieläkin seiso i asennossa, vuoroin Kimiin, joka seiso i ryysyissään, kuvastuen rusottavaa iltataivasta vasten.

– Enkö sanonut ... enkö sanonut, että hän on toisesta maailmasta? huusi laama ylpeänä. – Hän on koko maailman ystävä, hän on tähtien ystävä!

– Meitä tämä ei ainakaan koske, huudahti eräs mies. – Kuulehan, nuori ennustaja, jos ennustamislahjasi pysyy kaikkina aikoina ... minulla on punatäpläinen lehmä. Se voi olla sinun härkäsi sisar, mikäli minä tiedän...

– Tai minä välitän, sanoi Kim. – Minun tähteni eivät puutu sinun karja-asioihisi.

– Niin, mutta se on niin sairas, pisti eräs nainen väliin. – Minun mieheni on puhvelihärkä, sillä muuten hän ei niin huonosti valitsisi sanojaan. Sanoppa, voiko se lehmä parantua?

Jos Kim olisi ollut tavallinen poika, olisi hän jatkanut leikkiä, mutta hänpä ei ollutkaan turhaan tutustunut Lahoren kaupunkiin,

ja vieläkin vähemmän turhaan hän oli tutustunut Taksali-portin luona oleviin fakiireihin jo kolmentoista vuoden aikana, ja niinpä hän olikin oppinut tuntemaan ihmisluonnetta.

Pappi tarkasteli häntä syrjästä päin vähän ärtyisen näköisenä ... happamesti hymyillen.

– Eikö teillä ole pappia kylässä? Luulin nähneeni etevän sellaisen äskettäin, huudahti Kim.

– Kyllä ... mutta... aloitti vaimo.

– Mutta sinä ja miehesi toivotte saavanne lehmän parannetuksi pelkillä kiitoksilla. – Isku sattui: pariskunta oli tunnettu koko kylän kitsaimmaksi. – Ei ole hyvä koettaa petkuttaa pyhäkköä. Anna nuori vasikka omalle papillesi, ja jolleivät jumalat ole suuttuneet peruuttamattomasti, rupeaa lehmäsi antamaan maitoa kuukauden kuluessa.

– Sinä olet mestari kerjäämään, mutisi pappi hyväksyvästi. – Eipä neljäkymmenen vuoden harjaantuminen olisi sitä paremmin opettanut. Varmasti olet sinä tehnyt vanhan miehen rikkaaksi.

– Vähän jauhoja ja vähän voita ja hyppysellinen mausteita, vastasi Kim, punastuen kyllä kiitoksesta, mutta pysyen yhä varovana, – tuleekohan vain siitä rikkaaksi? Ja lisäksi, kuten voit nähdä, on hän löylynlyömä. Mutta riittääpä se minulle, kun saan ainakin oppia tuntemaan maailmaa.

Hän tunsikin Taksali-portin fakiirien elämää ja puhetapoja ja matki heidän oppilaittensa lauseita.

– Etsiikö hän todellakin sitä mitä sanoo, vai tarkoittaako hän

sillä salata muita aikeitaan? Ehkäpä hän etsii aarteita.

– Hän on hupsu, usein vallan pötkö. Siinä kaikki.

Vanha sotilas nousi nyt ja kysyi, tulisiko Kim hänen vieraakseen siksi yöksi. Pappi kehotti häntä tekemään sen, mutta väitti, että laaman hoitaminen kuului temppelille, ja siihen laama hymyili vilpittömän tyytyväisenä. Kim vilkaisi ympärilläolijoihin ja teki omat päätöksensä.

– Missä rahat ovat? hän kuiskasi, vieden vanhuksen hiukan syrjään.

– Povessani. Missäpä muualla?

– Anna ne minulle. Pian ja huomaamatta.

– Mutta miksi? Eihän täällä ole mitään matkalippua ostettavana?

– Olenko minä oppilaasi vai enkö ole? Enkä opasta vanhoja jalkojasi tiellä? Anna minulle rahat, ja aamulla saat ne takaisin. – Hän pisti kätensä laaman vyöhön ja otti esiin kukkaron.

– Olkoon. – Vanhus nyökäytti päätänsä. – Tämä on avara ja kamala maailma. Enpä milloinkaan luullut siinä olevan niin paljon ihmisiä.

Seuraavana aamuna pappi oli hyvin äkäisellä tuulella, mutta laama oli vallan tyytyväinen. Kim puolestaan oli viettänyt hyvin hauskan illan sotavanhuksen seurassa, joka otti esiin ratsumiesmiekan ja pitäen sitä laihoilla polvillaan kertoi suuresta kapinasta ja entisistä päälliköistä, jotka jo kolmekymmentä vuotta olivat haudassa maanneet, kunnes Kim nukahti.

– Tässä seudussa on varmasti hyvä ilma, sanoi laama. – Minä nukun niin keveästi, niinkuin ainakin vanhat, mutta viime yönä nukuin heräämättä valoisaan päivään saakka. Vieläkin on pääni raskas.

– Juo vähän kuumaa maitoa, sanoi Kim, joka oli tottunut sangen usein tuomaan sitä lääketta oopiumin polttajille. – On jo aika lähteä jälleen matkalle.

– Sille pitkälle tielle, joka vie kaikkien Hindustanin jokien yli, sanoi laama iloisesti. – Lähtekäämme. Mutta miten luulet, oppilaani, voivamme palkita näille ihmisille, ja varsinkin papille, heidän suuren hyvyytensä? Tosin he ovat vielä *but parasteja*, mutta vastaisissa elämänmuodoissa he ehkä saavat valistusta. Ehkäpä annamme yhden rupeen temppelille? Siellä oleva kuva on vain punaiseksi maalattu kivi, mutta ihmisten sydämen hyvyys on tunnustettava, missä vain sen tapaamme.

– Oletko, pyhä mies, milloinkaan kulkenut yksin tietäsi?

– Kim tähysteli ympärilleen terävästi aivan kuin Intian varikset vainioilla hääriessään.

– Olenhan toki, lapsi: Kulusta Pathankotiin... Kulusta, jossa ensimmäinen oppilaani kuoli. Kun ihmiset olivat hyviä meille, annoimme uhreja, ja vuoristossa olivat kaikki hyväntahtoisia.

– Toista on täällä Hindustanissa, sanoi Kim kuivasti.

– Heidän jumalansa ovat monikätsisiä ja pahanilkisiä. Jätetään ne rauhaan.

– Minä opastan sinua vähän tielläsi, koko maailman pikku ystävä ... sinua ja keltaista miestäsi. – Vanha sotilas tuli

ratsastaen kyläkatua, joka vielä oli varjoinen, istuen laihan lenkosäärisen hevoskaakin selässä. – Eilen illalla avautuivat muistojen lähteet jälleen kuihtuneessa sydämessäni, ja se teki minulle hyvää. Totisesti on sotaa ilmassa. Minä tunnen sen hajun. Katsos! Otin miekan mukaani.

Hänen säärensä roikkuivat pitkinä pienen hevosen selästä, ja suuri miekka heilui hänen kupeellaan. Nojaten kädellään satulan nuppiin hän katsoi terävästi pohjoisille lakeuksille päin. Kerrohan minulle vielä, mitenkä hän näyttäytyi sinulle. Tule istumaan taakseni. Kyllä tämä kaksi jaksaa kantaa.

– Minä olen tämän pyhän miehen oppilas, sanoi Kim, kun he pääsivät kylän portista. Kylän asukkaat näyttivät melkein pä surullisilta heidän mennessään, mutta papin hyvästijättö oli kylmä ja tyly. Hän on suotta tuhlannut oopiumia mieheen, jolla ei ollut lainkaan rahoja.

– Sinä puhuit hyvin. En ole tottunut pyhiin miehiin, mutta hyvä on aina pitää niitä arvossa. Ei ole enää mitään arvonantoa näinä päivinä ... eipä edes silloin kun hallituksen sahib tulee minua tervehtimään. Mutta miksi sellainen, jota hänen tähtensä johtaa sotaan, seuraa pyhää miestä?

– Mutta hän on todella pyhä mies, sanoi Kim vakavasti. – Aivan totisesti, ja puheessa ja työssä pyhä. Hän ei ole samanlainen kuin muut. En ole milloinkaan tavannut sellaista. Emme ole ennustajia emmekä temppujentekijöitä emmekä kerjäläisiäkään.

– Ethän sinä ole, senhän voi nähdä; tuosta toisesta en sentään

tiedä.

Hän kuitenkin astelee hyvin.

Aamun viileydessä etenikin laama pitkällä, keveillä kameelinaskeleilla. Hän oli syventynyt mietiskelyyn ja sormi eli koneellisesti rukousnauhaansa.

He kulkivat kuoppaista ja kulunutta kylätietä, joka kiemurteli tasangolla tummanvihreiden mangometsien ja idässä häämöttävän lumipeitteisen Himalajavuoriston välillä. Koko Intia oli työssä vainioillaan, ja kaikkialta kuului kaivonvintturien kitinää, kyntömiesten huutoja ja variksien raauntaa. Hevonenkin tunsu virkistytensä ja melkein pani juoksuksi, kun Kim tarttui jalustan hihnaan.

– Minua kaduttaa, etten antanut rupeeta pyhäkköön, sanoi laama päästessään rukousnauhansa viimeiseen, yhdenteenyhdeksättä helmeen.

Vanha sotilas mutisi partaansa niin että laama nyt vasta huomasi hänet.

– Lähdetkö sinäkin jokea etsimään? kysyi hän kääntyen.

– Päivähän on vasta alussaan, kuului vastaus. – Mitäpä tarvitsisimme jokea, ennenkuin saadaksemme vettä ennen auringonlaskua? Tulin vain opastamaan sinua tällä pienellä tiellä, ennenkuin valtatielle tullaan.

– Sinun ystävällisyytesi on muistettava, oi hyväntahtoinen mies. Mutta miksikä miekka?

Sotilasvanhus näytti yhtä nolostuneelta kuin lapsi, jota on häiritty mielileikissään.

– Miekkako? sanoi hän sitä tapaillen. – Oh, se oli vain päähänpisto ... vanhan miehen päähänpisto. Poliisihan on sanonut, ettei kukaan Intiassa saisi aseita käyttää, mutta (hän rohkaistui ja taputteli miekkansa kahvaa) kaikki konstaapelit täällä tuntevat minut.

– Sehän oli hyvä päähänpisto, sanoi laama. – Mitä hyötyä on ihmisten tappamisesta?

– Eipä paljoakaan ... mikäli minä tiedän. Mutta jollei pahoja ihmisiä joskus surmattaisi, ei tämä maailma olisi hyvä aseettomille uneksijoille. En puhu kokemattomana, sillä olen nähnyt koko maan Delhistä etelään saakka verta tulvillaan.

– Mitä mielettömyyttä se sitten oli?

– Jumalat, jotka lähettivät sen kuritukseksenne, yksin sen tietävät. Mielettömyys tunkeutui koko armeijaan, ja sotamiehet kääntyivät upseereitaan vastaan. Se oli ensimmäinen paha, mutta sen olisi voinut korjata, jos olisivat siihen pysähtyneet. Mutta he rupesivat tappamaan sahibien vaimoja ja lapsia. Sitten tulivat sahibit meren takaa ja vaativat heitä mitä ankarimmin tilille.

– Sellaista huhua kuulin luullakseni kauan aikaa sitten. Sitä nimitettiin muistaakseni mustaksi vuodeksi.

– Minkälaista elämää sinä olet viettänyt, kun et tiedä sitä vuotta!

Huhu tosiaankin! Koko maa tiesi sen ja vapisi.

– Meidän maamme vapisi vain kerran ... sinä päivänä, jolloin Mestariimme sai valistuksen.

– Hm. Minä näin ainakin Delhin vapisevan, ja Delhi on

maailman keskipiste.

– He siis rupesivat ahdistamaan vaimoja ja lapsia? Sepä oli paha teko.

Rangaistuksen täytyi tulla.

– Monet sitten lymysivät, mutta vähän hyötyä heillä siitä oli. Olin silloin rakuunarykmentissä. Se nousi kapinaan. Kuusisataakahdeksankymmentä miekkaa meitä oli, ja kuinka monen niistä luulette pysyneen uskollisina? Kolme! Ja niistä minä olin yksi.

– Sitä suurempi ansio siitä.

– Ansioko? Noina päivinä emme pitäneet sitä ansiona. Maanmieheni, ystäväni, veljeni jättivät minut. He sanoivat: "Englantilaisten aika on täytetty. Koettakoon jokainen pitää omaa puoltansa!" Mutta minä olin puhutellut Sobraonin, Chillianwallahin, Moodkeen ja Ferozeehahin miehiä. Minä sanoin: "Odottakaahan vähän, niin tuuli kääntyy. Tästä ei koidu mitään hyvää." Niinä päivinä ratsastin seitsemänkymmentä mailia englantilaisen upseerin rouvan ja hänen pienen lapsensa ollessa mukana satulassani. (Oh, siinäpä oli hevonen, jolla kelpasi ratsastaa!) Toimitin heidät turvaan ja tulini takaisin päällikköni luokse ... ainoan, joka viidestä oli välttänyt surman. "Anna minulle tehtävää", sanoin, "sillä minä olen hylkiö oman sukuni joukossa, ja miekkani on vielä serkkuni verestä kostea". "Ole huoletta", sanoi hän. "Meitä odottaa suuri työ. Kun tämä hulluus on ohi, on palkinto edessämme."

– Niin, palkinto odottaa, kun hulluus on mennyt ohi, se on

varmaa, mutisi laama kuin itseksseen.

– Niinä päivinä ei annettu kunniamerkkejä kaikille, jotka sattumalta olivat kuulleet kanuunanlaukauksen. Ei! Olin yhdeksässätoista kuumassa taistelussa, kuudessaviidettä ratsuväkikahakassa ja lukemattomissa pienemmissä seikkailuissa. Yhdeksän haavaa olen saanut, yhden kunniarahan, neljä solkea ja ritarimerkin ansainnut, sillä päällikköni, jotka nyt ovat kenraaleja, muistivat minua, kun hindujen keisaritar oli hallinnut viisikymmentä vuotta ja koko maa iloitsi. He sanoivat: "Antakaa hänelle brittiläisen Intian ritarimerkki." Se on minulla nyt kaulassani. Sitten minulla on *jaghirini* (maapalsta), jonka valtio on antanut minulle ... aivan vapaasti minulle ja omaisilleni. Niiltä ajoilta tuntemani miehet ... ne ovat nyt maaherroja ... tulevat luokseni ratsastaen peltojen poikki ... istuen korkealla hevostensa selässä, niin että koko kylä näkee ... ja me juttelemme muinaisaikain taisteluista ja muistelemme kuolleita tovereita, toisia toistensa perästä.

– Entä sitten? kysyi laama.

– Oh, sitten he menevät pois, mutta eivät ennen kuin koko kylä on heidät nähnyt.

– Ja mitä aiot lopuksi tehdä?

– Lopuksi kuolen.

– Entä sen perästä?

– Pitäkööt jumalat siitä huolen. En ole milloinkaan häirinnyt heitä rukouksilla; en luule heidänkään häiritsevän minua. Katsokaas, olen huomannut pitkän elämäni aikana, että ne,

jotka iankaiken ahdistavat tuolla ylhäällä olevia valituksilla ja voivotuksilla ja itkulla, tulevat äkkiä poisotetuiksi niinkuin everstimme usein kutsutti luoksensa hölläleukaisia alamaalaisia, jotka puhuivat liian paljon. Minä en ole milloinkaan jumalia sellaisella väsyttänyt. He kyllä muistavat sen ja antavat minulle rauhallisen paikan, jossa voin keihästäni varjossa heitellä ja odottaa poikieni tuloa. Minulla on vielä kolme sellaista, he ovat ressalдар-rykmenttien päälliköitä.

– Ja he jatkavat samalla tavalla Olevaisuuden Pyörään kytkettyinä elämää toisensa perästä ... toivottomuudesta toivottomuuteen, sanoi laama itseksensä, – kiihkeinä, levottomina, tyydyttämättöminä.

– Niin, sanoi vanha sotilas naureskellen tyytyväisenä. – He ovat kaikki kolme rykmentinpäälliköitä. Pelaavat tosin hieman, mutta niinhän minäkin olen tehnyt. Heillä täytyy olla hyvät varukset, eikä nykyään voi hevosta ottaa niinkuin ennen nainen otettiin. No niin, kyllä minä maastani kaikkeen siihen varoja saan. Mitä arvelet siitä? Peltoni ovat hyvin kasteltuja, mutta työmieheni pettävät minua. Minä osaan käskeä vain keihäänkärjellä. Uh, minä suutun ja kiroon heitä, ja he ovat tekevinään parannuksen, mutta takanani nimittävät minua hampaattomaksi vanhaksi apinaksi.

– Etkö milloinkaan ole mitään muuta toivonut?

– Kyllä ... kyllä ... tuhansia kertoja! Suoraa selkää ja voimakkaita polvia vielä kerran; notkeata kättä ja terävää silmää ja tarmoa, joka tekisi jälleen mieheksi. Voi noita entisiä päiviä

... niitä miehuuden voiman päiviä!

– Se voima on heikkoutta.

– Heikkoudeksi se on nyt muuttunut; mutta viisikymmentä vuotta sitten olisin voinut näyttää sen olevan toista, vastasi sotilas painaen kannuksensa hevosensa luiseviin kylkiin.

– Mutta minä tiedän joen, jolla on suuri parannusvoima.

– Minä olen juonut Gungan vettä melkein läikähtyäkseni. Mutta siitä sain vain vilustuksen enkä mitään voimaa.

– Ei se ole Gunga. Se joki, josta puhun, pesee pois kaiken synnin saastan. Ken sen toiselle rannalle nousee, on varman vapauden omistaja. En tunne sinun elämäsi, mutta kasvosi ovat kunniallisen ja hyvän miehen kasvot. Sinä olet pysynyt uskollisena tielläsi, silloinkin kun oli vaikeata sillä kulkea, sinä mustana vuotena, josta nyt muistan muutakin kuulleen. Tule nyt Keskitielle, joka on vapauden tie. Kuuntele Ylevää lakia äläkä välitä unista.

– Puhu sitten, vanha mies, sanoi sotilas hymyillen ja kunniaa tehden.

– Me vanhathan aina jaarittelemme.

Laama istuutui mangopuun varjoon, jonka lehtien välistä valojuovia lankesi hänen kasvoilleen, sotilas istui jäykkänä hevosensa selässä, ja Kim, tarkastettuaan huolellisesti, ettei käärmeitä ollut läheisyydessä, heittäysi makaamaan ryhmyisten juurien väliin.

Hyönteiset surisivat nukuttavasti kuumassa päivänpaisteessa, kyyhkysset kujersivat ja kaivonvintturien yhtä nukuttava ääni

kuului pelloilta. Hitaasti ja juhlallisesti laama rupesi puhumaan. Kymmenen minuutin perästä sotavanhus laskeusi hevoseltaan kuullakseen paremmin, kuten hän sanoi, ja istahti maahan, pitäen ohjaket käsisään. Laaman ääni heikentyi ... väliajat pitenivät. Kim tarkasteli hartaasti harmaata oravaa. Kun pieni turkiseläin oksalla keikuttuaan hävisi, olivat sekä saarnaaja että seurakunta vaipuneet syvään uneen, sotilaan teräväpiirteinen pää painuneena käsivarrelle, laama nojautuneena puun koloon, jota vasten hänen kasvonsa loistivat kuin keltainen norsunluu. Alaston lapsi tallusteli siihen lähelle, katseli heitä ja äkillisen kunnioituksentunteen kehottamana teki juhlallisen pikku kumarruksen – laaman edessä, mutta pieni ja lihava kun oli, keikahti nurin, jolloin Kim purskahti nauramaan noita pieniä sätkiviä jalkoja. Lapsi säikähti ja suutahtaen puhkesi kirkumaan.

– Hoi! Hoi! huudahti sotilas hypähtäen pystyyn – Mitä? Mitä käsketään?... Sehän on vain lapsi! Uneksuin, että annettiin hälytyskäsky. Lapsi kulta ... lapsi kulta ... älä itke. Olenko nukkunut? Se oli epäkohteliasta!

– Minä pelkään! Minä pelkään! huusi lapsi.

– Mitäpä sinä pelkäisit? Tässähän on vain kaksi vanhaa miestä ja poika? Miten sinusta, prinssiseni, milloinkaan voi tulla sotilas?

Laama oli myöskin herännyt, mutta välittämättä lapsukaisesta näpsäytteli rukousnauhaansa.

– Mitä, mikä se on? kysyi lapsi, pysähtyen kesken poruaan. – En ole milloinkaan sellaista nähnyt. Anna se minulle.

– Ahaa, sanoi laama hymyillen ja heittäen nauhan kiemuraksi

ruohikolle hyräili:

"Tämä on täys pivo kardemummaa, tämä on nokare *ghi'n*; on hirssiä, riisiä, muutakin kummaa suihinme nälkäisiin!"

Lapsi huudahti ilosta ja tavoitti mustia kiiltäviä helmiä.

– Ohoh! sanoi vanha sotilas. – Mistä sinä olet tuollaisen laulun oppinut, sinä maailmanhalveksija?

– Opin sen Pathankotissa ... kynnyksellä istuessani, vastasi laama hämillään. – Onhan hyvä olla ystävällinen lapsille.

– Minäpä muistan, että ennenkuin uneen vaivuimme, sinä sanoit, että avioliitto ja lasten synnyttäminen ovat oikean valon pimittäjiä, kompastuskiviä tiellä. Tuleeko sinun maassasi lapsia suoraan taivaasta? Ja kuuluuko sinun lakiisi, että heille lauletaan tuollaisia lauluja?

– Eihän kukaan ole täydellinen, sanoi laama vakavana, kooten uudelleen rukousnauhansa. – Juokse nyt äitisi luo, pienokainen!

– Kuulehan, sanoi vanha sotilas Kimille, – hän häpeää sitä, että on tehnyt lapsen onnelliseksi. Sinusta olisikin tullut hyvin hyvä perheen isä, veljeni. Hei, lapsi! – hän heitti lapsukaiselle rahan. – Makeiset ovat aina makeita. – Ja kun pienokainen hävisi auringonpaisteeseen, jatkoi hän: – Niistä kasvaa miehiä. Pyhä mies, minua pahoittaa, että nukahdin kesken puhettasi. Anna se anteeksi.

– Olemme molemmat vanhoja, sanoi laama. – Vika on minun. Minä kuuntelin sinun puhettasi maailmasta, ja yksi vika johtaa toiseen.

– Kuuleppa vain! Mitäpä jumalasi siitä pahentuisivat, että leikit lapsen kera? Ja se lauluhan oli aika hyvin laulettu. Jatkakaamme matkaa, niin minäkin laulan laulun Nikal Seynistä Delhin luona ... sen vanhan laulun.

He lähtivät mangopuun varjosta, ja vanhan miehen kimakka laulu kaikui valituksen tapaisena, kertoen Nikal Seynistä (Nicholsonista) ... jota laulua Punajabissa lauletaan vieläkin. Kim oli ihastunut ja laamakin kuunteli kiintyneenä.

– Ahi! Nikal Seyn on kuollut ... hän kuoli Delhin luona! Pohjan keihäät kostavat Nikal Seynin kuoleman! – Vanhus lauloi värisevällä äänellä, säestäen loppusointuja miekkansa huotralla hevosen kupeeseen.

– Ja nyt olemme joutuneet suurelle valtatielle, sanoi hän, kun Kim oli häntä laulusta kiittänyt, sillä laama oli aivan vaiti. – Siitä on pitkä aika, kun ratsastin tätä tietä, mutta sinun vilkas puheesi innostutti minua. Katsos, pyhä mies ... tässä on suuri tie, koko Intian selkäranka. Enimmäkseen se on neljän puurivin varjostama niinkuin tässäkin, ja keskitiellä, joka on kova, on vilkas liike. Ennenkuin rautatiet tulivat, kulki täällä sadoittain sahibeja. Nyt vain maalaisvankkurit ja muut sellaiset sillä liikkuvat. Oikealla ja vasemmalla on raskaitten kuormien soratie ... viljaa ja pumpulia ja puuta, kalkkia ja nahkoja varten. Sitä on turvallinen kulkea, sillä aina muutaman *kosin* päässä on poliisiasema. Poliisit ovat tosin varkaita ja nylkyreitä (minä puolestani panisin ratsumiehiä, tarmokkaan päällikön komentamia nuoria sotilaita, tietä vartioimaan), mutta

eivät he ainakaan siedä muita kilpailijoita. Kaikenlaisia ihmisiä liikkuu täällä, bramiineja ja chumareja, rahamiehiä ja kulkureita, tukanleikkaajia ja pyhiinvaeltajia, savenvalajia ja kaikenkaltaisia, tullen ja menen. Se on niinkuin joki, josta minut on vedetty maalle kuin puunrunko tulvan jälkeen.

Ja ihmeellisen näyttämön tosiaankin esittää tuo suuri valtatie. Se kulkee aivan suoraan ja välittää tuhannen viidensadan mailin matkan tungoksetta Intian valtavaa liikennettä. Se on sellainen elämänvirta, jommoista ei ole missään muualla maailmassa. He katselivat sen vihreiden puiden kaartamaa, varjojen katkoma ja etäisyyteen häipyvää valkoista pintaa, jolla näkyi hitaasti kulkevia vaeltajia. Vastapäätä heitä oli poliisiaseman kaksiosainen vahtikoju.

– Kuka se on, joka aseita kantaa vastoin lakeja? huusi nauraen poliisi, nähdessään sotilaan miekan. – Eikö poliisi riitä pitämään kurissa pahantekijöitä?

– Poliisin vuoksi minä sen ostinkin, kuului vastaus. – Onko kaikki järjestyksessä Intiassa?

– Ressaldar sahib, kaikki käy hyvin.

– Minä olen, näetkös, kuin vanha kilpikonna, joka pistää päänsä esiin kuorestaan ja vetää sen jälleen sisään. Niin, tässä on Hindustanin tie. Kaikki ihmiset kulkevat sitä...

– Sinä sian jälkeläinen, onko tuo pehmeä tie aiottu sinulle siinä selkääsi kyhniäksesi? Sinä kaikkien häpeällisten tyttärien isä ja kymmenentuhannen yhtä häpeällisen vaimon mies, sinun äitisi oli paholaiselle antautunut ja hänen äitinsä hänet sille omisti,

eikä tädeilläsi ole ollut nenää seitsemään miespolveen. Sisaresi!.. Mikä hullu päähänpisto sai sinut panemaan rattaat poikkiteloin? Särkynyt pyöräkö? Särenpä pääsikin, jotta saat ne molemmat yhteen panna!

Ääni ja kiukkuiset piiskanläimäykset kuuluivat tomupatsaasta puolensadan jalan päästä, missä eräät rattaat olivat särkyneet. Laiha korkea kattiwar-tamma, silmät ja sieraimet punaisina kauhistuksesta, hyppeli korskuen ratsastajansa alla, joka puolestaan ajoi huutavaa miestä. Ratsumies oli pitkä ja harmaapartainen, istuen hurjistuneen ratsun selässä kuin kiinnikasvaneena ja taitavasti ruoskien uhriansa hypähdyksien välillä.

Sotavanhuksen kasvot loistivat. – Se on poikani! sanoi hän, koettaen saada hevosensa päätä kohotetuksi.

– Pitääkö minun tulla ruoskituksi ihan poliisin nenän edessä, huusi kuormanajaja. – Oikeutta, minä vaadin oikeutta...!

– Pitääkö kirkuvan apinan saada tukkia tie pudottamalla kymmenentuhatta sakkia nuoren hevosen eteen? Sillä tavoinhan voi hevosen tarvella.

– Hän puhuu totta, hän puhuu totta, mutta hevonen on hyvin opetettu, sanoi vanhus. Kuormanajaja ryömi rattaittensa alle ja sieltä sinkautteli kaikenlaisia uhkauksia.

– Ne ovat väkeviä miehiä nuo sinun poikasi, sanoi poliisi rauhallisesti kaivellen hampaitansa.

Ratsastaja sivalsi vielä ruoskallansa ja tuli sitten nelistäen heitä kohti.

– Isä! hän pysäytti hevosensa kymmenen jalan päähän ja hyppäsi maahan.

Vanha sotilas laskeutui heti alas koniltansa, ja isä ja poika syleilivät toisiansa, niinkuin itämailla on tapana.

IV

Isä ja poika rupesivat sitten puhelemaan keskenään matalalla äänellä. Kim heittäytyi lepäämään puun alle, mutta laama nyki häntä kärsimättömästi hihasta.

– Mennään eteenpäin. Joki ei ole täällä.

– Ohhoh! Hoo! Emmekö ole jo kulkeneet tarpeeksi? Eihän jokemme karkaa.

Ollaan kärsivällisiä, niin hän antaa meille pienen avun.

– Tämä poika, sanoi vanha sotilas äkkiä, – on tähtien ystävä, hän toi minulle tiedon eilen. Hän on näyssä nähnyt miehen antamassa määräyksiä sotaa varten.

– Hm! sanoi hänen poikansa syvällä rintäänällä. – Hän sattui kuulemaan basaarijuttuja ja käytti niitä hyväkseen.

Isä nauroi. – Ei hän ainakaan ratsastanut minun luokseni pyytämään uutta ratsua ja jumala tietää kuinka monta rupeeta. Ovatko veljiesikin rykmentit saaneet lähtökäskyn?

– En tiedä. Otin lomaa ja riensin nopeasti luoksesi, jos sattuisi...

– Jos sattuisi ... että he ehtisivät ennen sinua kerjäämään. Voi teitä pelaajia ja tuhlajia! Mutta sinä et ole vielä milloinkaan ottanut osaa taisteluun. Siinä tarvitaan totisesti hyvä hevonen. Sitäpaitsi hyvä varahevonen ja kestävä poni matkaa varten. No, katsotaan ... katsotaan. – Hän naputti sormillaan satulan nuppia.

– Ei tässä sovi suunnitella asioita, isä. Lähdetään kotiin.

– Ainakin on poika maksettava. Minulla ei ole rahaa mukanani, ja hän toi kuitenkin varmoja uutisia. Hoi! Sinä koko maailman pikku ystävä, sota tulee, niinkuin sinä sanoit.

– Niin, juuri niinkuin minä tiesin, vastasi Kim tyytyväisenä.

– Mitä? kysyi laama hypistellen helmiään ja aina vain tähystellen tielle päin.

– Isäntäni ei vaivaa tähtiä maksua vastaan. Me toimme uutisia ... pane merkille: me toimme uutisia ja nyt lähdemme – Kim pani kätensä sivullensa aivan kuin rahaa vastaan ottaakseen.

Vanhuksen poika heitti hopearahan, joka vilahti päivänpaisteessa. Samalla hän mutisti jotakin kerjäläisistä ja silmänkääntäjistä. Se oli neljän annan raha ja oli hyvin riittävä useaksi päiväksi. Laama, joka näki metallin vilahduksen, mutisi siunauksen.

– Onnea matkalle, koko maailman pikku ystävä, huutaa piipitti vanha sotilas kääntäen laihaa ratsuaan. – Kerran elämässäni tapasin oikean profeetan ... joka ei ollut armeijaan kuuluva.

Isä ja poika kääntyivät menemään yhdessä, vanhus istuen yhtä pystynä kuin nuorikin.

Maalaispoliisi, jonka yllä oli palttinahousut, tulla laahusteli tien poikki. Hän oli nähnyt rahan.

– Seis, huusi hän käskevästi englanninkielellä, – ettekö tiedä, että tässä on suoritettava kahden annan *takkus* henkeä kohti, joka tekee neljä, siitä että pääsee tälle tielle sivupolulta. Se on hallituksen määräys, ja raha käytetään puiden ja kaunistuksien

istuttamiseen tien varrelle.

– Ja poliisien vatsan lihottamiseksi, sanoi Kim pujahtaen pois käden ulottuvilta. – Mietihän vähäsen, sinä savipää. Luuletko meidän nousseen lähimmästä rapakosta, niinkuin sammakko, sinun isäpuolesi. Oletko milloinkaan kuullut veljesi nimeä?

– Ja mikä hän olikaan? Anna pojan olla! huusi vanhempi poliisi hyvin huvittuneena, istuutuessaan kuistille piippuaan polttamaan.

– Hän otti soodavesipullon nimilipun ja liimasi sen sillankaiteeseen ja otti veroa kulkijoilta kokonaisen kuukauden, sanoen että se on hallituksen määräys. Sitten tuli englantilainen ja iski hänen päänsä puhki. Voi veli kulta, minä olen kaupunkilainen enkä mikään maanmoukka.

Poliisi perääntyi nolostuneena, ja Kim maalaili häntä lisänimillä pitkin matkaa.

– Onko milloinkaan ollut sellaista oppilasta kuin minä? huudahti hän iloisesti laamalle. – Sinut olisi kynitty putipuhtaaksi jo kymmenen mailin päässä Lahoresta, jos en olisi suojellut sinua.

– Minä mietin juuri, oletko sinä henki vai silloin tällöin paha paholainen, sanoi laama laimeasti hymyillen.

– Minä olen sinun *chelasi*. – Kim asettui kävelemään hänen rinnalleen – selittämätöntä pitkämatkaisen astuntaa, jota näkee kaikkialla.

– Mennään nyt, mutisi laama, ja rukousnauhan helmien hiljaa kalistessa he vaelsivat mailin toisensa perästä äänettöminä.

Laama mietiskeli, kuten tavallista, mutta Kimin kirkkaat silmät olivat tietysti avoinna. Joutua tuolle leveälle hymyilevälle elämänvirralle oli hänen mielestään melko suuri edistysaskel verrattuna Lahoren tungokseen asti täysiin katuihin. Tapasi uusia ihmisiä ja uusia nähtävyyksiä joka askelella ... tuttuja ihmisluokkia ja aivan outoja, ennen näkemättömiä.

He tapasivat joukon pitkätukkaisia väkevänhajuisia sanseja, jotka kantoivat sisiliskoja ja muuta saastaista ruokaa selässänsä, luisevien koirien nuuskien ärhennellessä heidän kintereillään. Ne ihmiset pysyivät omalla puolellansa tietä, kulkien nopean arasti, ja muut kastit väistivät heitä, sillä heitä pidetään saastaisina.

Sansien jäljessä, astuen huoletonna vaikka jäykästi pimeässä varjostossa – jalkarautojen muisto lienee vielä ollut vereksenä mielessä – tallusti vasta vankilasta päässyt mies; hänen täysi vatsansa ja kiiltävät poskensa osoittivat, että hallitus pitää huolta vangeista paremmin kuin moni kunniallinen ihminen pitää huolta itsestään. Kim tunsu hyvin käynnin ja laski pilaa siitä miehen ohimennessä.

Sitten seurasi akalilainen, hurjannäköinen, pörrötukkainen sikhiläinen intoilija lahkonsa siniruutuiseen asuun puettuna, kiillotettujen teräshelyjen välkkyessä hänen korkean sinisen turbaaninsa huipusta. Hän palasi riippumattomista sikhiläisvaltioista, missä hän oli käynyt laulelemassa muinaisia heimon voittokuluja nuorille ruhtinaanpojille, jotka ovat käyneet yliopistossa ja käyttävät eurooppalaisia saappaita ja pukuja. Kim karttoi huolellisesti ärsyttämästä miestä, sillä akalin viha

kuohahtaa pian ja hänellä on vikkellä käsi.

Siellä täällä he tapasivat kirjavapukuisia joukkoja, kun koko kylänväki oli palaamassa jostakin markkinapaikasta, naiset kantaen lapsia selässään, kulkien miestensä jäljessä, isommat pojat sokeriruo'on palasilla keppihevosta leikkien tai vetäen pieniä puolen pennyn leikkivetureita pitkin tietä, tai sitten pienillä kuvastimenpalasilla väläytellen aurinkoa ohikulkijain silmiin. Helposti voi nähdä, mitä kukin oli ostanut, ja jos siitä oli jotakin epäilystä, niin tarvitsi vain katsoa kuinka naiset, ruskea käsi toista ruskeata kättä vastassa, vertailivat keskenään luoteisilta markkinapaikoilta vastaostamiansa lasihelyjä.

Nuo ilonpitäjät kulkivat hitaasti huudellen toisillensa ja pysähtyen makeismyyjien kohdalla tai rukoillakseen tiepuolella olevien alttarien luona, joita oli sekä hindujen että muhamettilaisten varaksi ja joiden luo alempien kastien jäsenet hyvin hyvässä sovussa pysähtyivät huolimatta uskontunnustuksestaan.

Pitkä sininen rivi, joka kulki kiemurrellen kuin joku ryömivä mato, saattoi ilmestyä tomusta ja kulkea ohi vilkkaan puheensorinan tahdissa. Se oli _changar-joukko – naisia, jotka ovat ottaneet pitääkseen huolta pohjoisen rautatien ratavalleista – litteäjalkaisia, pystyrintaisia, rotevia, sinipuseroisia sorankantajia, jotka, pysähtymättä kuluttamaan aikaa matkan varrella, riensivät pohjoiseen, kuultuaan työtä olevan siellä saatavissa. He kuuluivat kastiin, jonka miehistä ei pidetä lukua, ja he kulkivat ryhdikkäinä ja reippain askelin, pää

pystyssä, kuten näkee kulkevan naisten, jotka kantavat raskaita taakkoja.

Vähän myöhemmin saattoi hääjoukko kääntyä suurelle valtatielle soiton ja huutojen kaikuessa ja seppelkukkien tuoksua väkevämmin kuin itse maantientomu. Morsiamen kantotuoli, joka oli punaisen ja kullan kirjava, vilahteli huojuvana pölypilven keskellä, ja sulhasen kukitettu poni kääntyi sivumennen syrjään sieppaamaan heinätukon ohikulkekevasta rehukuormasta. Kim yhtyi sekä onnitteluihin että puujalkavitseihin, toivottaen pariskunnalle sata poikaa eikä yhtään tytärtä, kuten sananparsi kuuluu. Mutta paljon mielenkiintoisempaa sai yhä raikuvampia huutoja osakseen joku kuljeksiva silmänkääntäjä, jolla oli puoleksi opetettuja apinoita, tai toinen, joka kuljetti rasituksesta läähättävää karhua, tai sitten nainen, joka kiinnitti pukinsarvet jalkoihinsa ja tanssi nuoralla, säikyttäen hevoset ja saattaen naiset kimakasti kirkumaan ihmetyksestä.

Laama ei milloinkaan kohottanut silmiään. Hän ei pannut merkille rahanlainaajaa, joka töpöhäntäisellä ponillansa riensi kokoamaan julmia korkojaan, – ei pitkään huutelevaa karkeaäänistä, vielä sotilastahdissa kulkevaa lomallelaskettua alkuasukassotilasten ryhmää, joka oli iloinen päästessään käyttämästä polvihousuja ja säärystimä ja huvitteli syytämällä raakoja puheita ohikulkeville sävyisille naisille. Eipä hän nähnyt pyhän veden myyjääkään, vaikka Kim odotti, että hän ostaisi pullon kallisarvoista ainetta. Hän vain katseli maahan kaiken

aikaa ja harppoi vakaasti tunnin toisensa perästä, sielu kokonaan muualla. Mutta Kim oli seitsemännessä taivaassa.

Suuri valtatie oli tässä kohden rakennettu korkeaksi, kestääkseen vuoriston talviset tulvat, niin että siinä matkasi ikäänkuin hiukan yläpuolella maiseman, pitkin juhlallista käytävää, koko Intian levitessä näkyviin oikealla ja vasemmalla. Oli hauskaa katsella monen härkäparin vetämiä jyv- ja puuvillavankkureita hitaasti kulkemassa kyläteitä: saattoi kuulla niiden rattaiden kitinän mailin päästä ja vähitellen lähenevän, kunnes ne, ajajien huikkaillessa ja sättiessä toisiansa, kiipesivät jyrkkää vierua ylös valtatielle. Mieluista myös oli katsella ihmisiä, noita punaisissaan, sinisissään, valkoisissaan ja keltaisissaan liikkuvia pieniä parvia, jotka poikkeilivat valtatieltä omiin kyliinsä, hajaantuivat pari-, kolmihenkeisiin ryhmiin ja vähitellen häipyivät tasangon etäisyyteen. Kim tunsii näiden ilmiöiden viehätyksen, vaikka hän ei kyennyt tunteitansa tulkitsemaan, ja niinpä hän tyytyi ostamaan kuorittuja sokeriruo'on palasia ja syljeskelemään niistä imemäänsä mehua hyvin tuhlaavasti pitkin tietä. Silloin tällöin laama otti nuuskaa, eikä Kim enää lopuksi saattanut sietää hiljaisuutta.

– Tämä on hyvä maa ... tämä etelänmaa, virkkoi hän. – Ilma on hyvä, vesi on hyvää. Eikö olekin?

– Ja kaikki ovat Pyörään kytketyt, sanoi laama. – Elämästä toiseen siirtyen. Kenellekään näistä ei ole Tietä näytetty. – Hän vaipui jälleen omaan maailmaansa.

– Nythän olemme jo väsyksiin asti kulkeneet,

jatkoi Kim. – Varmaan pian tulemme levähdyspaikkaan. Pysähdymmekö siinä? Katso, aurinko jo alenee.

– Kukapa ottaa meidät suojaansa tänä iltana?

– Se on yhdentekevää. Tämä maa on täynnä hyviä ihmisiä. Sitäpaitsi – hän alensi äänensä kuiskaukseen – meillä on rahaa.

Kulkijain joukko tiheni, kun he lähestyivät levähdyspaikkaa, *paraota*, mikä tiesi päivänmatkan päättymistä. Jono hökkeleitä, joissa myytiin yksinkertaista ruokaa ja tupakkaa, kasa polttopuita, poliisiasema, kaivo, hevosruuhi, muutamia puita ja niiden alla siellä täällä entisten nuotiotulien mustia tuhkakasoja – ne vain ovat suuren valtatie levähdyspaikkojen tuntomerkkejä, jollei ota huomioon kerjäläisiä ja variksia, jotka molemmat ovat yhtä nälkäisiä.

Tällöin aurinko jo työnsi leveitä kultaisia juovia mangopuiden alimpien oksien välitse; papukaijoja ja kyyhkysia tuli sadoittain lentäen pesiinsä, ja nauravat harmaaselkäiset harakat, keskustellen päivän tapauksista, hyppelivät kaksin tai kolmin edestakaisin melkein pä kulkijain jaloissa; puiden oksilta kuuluva suhina ja kahina ilmaisi, että yököt olivat vuorostaan valmiina lähtemään yöllisille pyyntiretkilleen. Tuota pikaa auringonvalo keskittyi ja punasi verenkarvaisiksi ihmisten kasvot ja kärryjen pyörät sekä härkien sarvet. Sitten yö nopeasti laskeutui muuttaen ilman tunnun ja levittäen sinervän hämäräharonsa tienoolle, ja heti tuntui selvempänä ja pistävämpänä nuotionsavu ja karjanhaju sekä vehnäleipien suloinen tuoksu, kun niitä paistettiin tuhassa. Yövärtio riensi poliisiasemalta mahtavasti

rykien ja komentosanoja toistaen, ja hehkuva hiili loisti punaisena tiepuoleen vetäytyneen ajomiehen vesipiipussa, kun Kimin silmä koneenomaisesti katseli laskevan auringon viimeistä kimmellystä hevosten metallisissa silakoristuksissa.

Tällaisen *paraon* elämä muistuttaa suuresti Kashmir Serain (ison majatalon) elämää pienoiskoossa. Kim antausi huolettomaan aasialaiseen epäjärjestykseen, joka – jos omistaa siihen tarpeeksi aikaa – antaa kaikkea mitä yksinkertainen ihminen voi tarvita.

Hänhän ei tarvinnut paljoa, sillä koska laamalla ei ollut mitään kastiepäilyksiä, saattoivat he ostaa keitettyä ruokaa lähimmästä kojusta. Mukavuuden vuoksi Kim kuitenkin kokosi kuivaa lantaa nuotion tekemistä varten. Hyörien kaikkialla nuotioiden ympärillä miehet huusivat öljyä, jyviä, makeisia ja tupakkaa, tuuppivat toisiansa odottaessaan vuoroansa kaivolla, ja miesten ääniin sekaantui vankkureista, jotka olivat edestä verhoilla peitetyt, naisten kimeätä pärpätystä ja tirs kunaa, nämä kun eivät saaneet näyttäytyä julkisesti.

Nykyään ovat sivistyneet alkuasukkaat sitä mieltä, että kun naiset matkustavat – ja he ovat matkoilla melko usein – on parempi viedä heidät nopeasti junassa, asianmukaisesti verhotussa vaununosastossa, ja se tapa onkin leviämässä. Mutta aina on niitä vanhanaikaisia, jotka pysyvät esi-isien tavoissa, ja toisekseen on aina vanhoja naisia – piintyneempiä kuin miehet – , jotka elämänsä lopulla lähtevät pyhiinvaelluksille. He eivät kuihtuneina ja vähemmän miellyttävinä erinäisissä oloissa enää

paljoa välitä hunnusta.

Oltuaan pitkät ajat eristettyinä muista ja kuitenkin jonkin verran tekemisissä tuhansien ulkomaailman harrastuksien kanssa he rakastavat avoimen valtatiehän hälinää ja melua, kokouksia pyhäkköjen luona ja rajattomia juoruaamisen mahdollisuuksia samanmielisten valtiatarleskien kanssa. Varsin usein on kauan kärsineelle perheelle mieluista, että tuollainen teräväkielinen, terästahtoinen vanha nainen lähteekin noin matkailemaan Intian halki, sillä ovathan toivioletket otollisia jumalillekin. Niinpä saattaa kaikkialla Intiassa, etäisimmissä paikoissa yhtä hyvin kuin keskuksissakin, tavata harmaapäisiä palvelijoita, jotka ovat olevinaan huoltamassa vanhaa naista tämän enemmän tai vähemmän verhottuna piiloutuessa härkävankkureihin. Sellaiset palvelijat ovat hyvin vaiteliaita ja luotettavia, ja kun eurooppalainen tai ylempään kastiin kuuluva alkuasukas on läheisyydessä, peittävät he hoidokkinsa hyvin huolellisesti; tavallisessa pyhiinvaeltajajoukossa siitä sitä vastoin ei välitetä. Vanha nainen on sittenkin inhimillinen olento ja elää nauttiakseen elämästä.

Kim huomasi majapaikalle äsken saapuneet koreasti somistellut perheajoneuvot, joissa oli kaksi kirjailtua kuomua, niin että vaunut muistuttivat kaksikyytäräisen kameelin selkää. Kahdeksan miestä oli saattajina, ja kahdella näistä oli vanhat ruostuneet sapelit ... varmana merkkinä siitä, että saatettavana oli arvohenkilö, sillä tavalliset ihmiset eivät käytä aseita. Esiverhojen takaa kuului yhä kasvavaa moitteitten, käskyjen

ja pilapuheiden kaakatusta, joka ainakin eurooppalaisesta olisi tuntunut hyvin karkeasanaaiselta. Siinä oli ilmeisesti nainen, joka oli tottunut käyttelemään valtaa.

Kim tarkasteli tutkivasti vaunujen vartiomiehistöä. Puolet heistä oli alamaan hoikkasäärisiä, harmaapartaisia uryamiehiä, muut taasen huopavaatteisiin ja – hattuihin puettuja vuoristolaisia. Se seikka olisi jo riittänyt ilmaisemaan seurueen luonteen, vaikkapa hän ei olisi kuullutkaan noiden molempien ryhmien ainaista kinastelua. Vanha nainen oli menossa etelään päin ehkäpä tervehtimään rikasta sukulaista, esimerkiksi vävyä, joka oli lähettänyt kunnioituksensa osoitukseksi saattueen häntä vastaan. Vuorelaiset oli matkalainen ottanut omalta tienooltaan, Kulusta tai Kangrasta. Aivan ilmeistä oli, ettei matkassa ollut tytärtä menossa vihittäväksi ... muutoin olisivat uutimet olleet kiinnitetyt eikä vartiomiehistö olisi suvainnut ketään vaunujen läheisyydessä.

Nainen oli hilpeä ja rivakka ihminen, tuumi Kim ohimennessään, kantaen toisessa kädessään lantakasaa nuotiota varten ja toisessa keittoruokaa sekä raivaten olkavarrellaan laamalle tietä tungoksessa. Tästä kohtauksesta saattoi hellitä jotakin. Laama ei siinä tahtonut mihinkään ryhtyä, mutta, kuten kunnollisen chelan tuleekin tehdä, Kim oli halukas kerjäämään kahdellekin.

Hän laittoi nuotionsa niin lähelle vaunuja kuin uskalsi, odottaen että joku vartijoista käskisi hänen siirtyä loitommaks. Laama heittäytyi väsyneenä maahan, melkein

niinkuin ylensyönyt yökkö kääriytyy siipiinsä, ja otti esiin rukousnauhansa.

– Menkää tiehenne, kerjäläiset! – Käskeyn antoi hindustania mongertava vuoristolainen.

– Huh! Sehän on vain *pahari* (vuoristolainen), – sanoi Kim olkansa yli. – Mistä alkaen ovat vuoristoaasit omistaneet koko Hindustanin?

Vastaukseksi tuli vikkela ja loistava kuvaus Kimin sukupuusta kolmen sukupolven ajalta.

– Ah! Kimin ääni oli yhä lempeämpi samalla kun hän taitteli lantakappaletta tuleen pannakseen. – Minun maassani tuollaista puhetta pidetään alkuna rakkauskuherteluun.

Kärkeän kimakka naurunkaklatus uutimien takaa innostutti vuoristolaisen uuteen hyökkäykseen.

– Eipä hullumpaa ... eipä hullumpaa, sanoi Kim tyynesti. – Mutta varohan, veljeni, jottemme me ... pane, merkille *me* ... satu antamaan manausta sinulle. Sanonpa, että meidän manauksillamme on tapana tehota.

Uryat nauroivat. Vuorelainen hypähti uhkaavasti esiin, mutta laama kohotti äkkiä päätänsä, niin että hänen suuri päähineensä tuli täysin näkyviin Kimin äsken sytyttämän nuotion valossa.

– Mikä nyt on? kysyi hän.

Mies pysähtyi kuin kivettyneenä. – Minä ... minä ... pelastuin suuresta synnistä, änkytti hän.

– Tuo muukalainen on vihdoinkin tavannut itselleen papin, kuiskasi eräs alamaalaisista.

– Haa! Miksei sitä kerjäläispoikaa kuriteta? huusi vanha nainen.

Vuoristolainen peräytyi vaunujen luo ja kuiskasi jotakin uutimien väliin. Syntyi hetken hiljaisuus, sitten kuului matalaa puhetta.

Asiat käyvät hyvin, tuumaili Kim ollen olevinaan kuulematta ja näkemättä.

– Kun ... kun ... hän on syönyt, sopersi vuoristolainen mielistelevästi Kimille, – pyydetään, että pyhä mies tahtoisi puheellansa kunnioittaa erästä, joka haluaisi keskustella hänen kanssaan.

– Kun hän on syönyt, paneutuu hän lepäämään, vastasi Kim ylpeästi. Hän ei oikein ymmärtänyt, mihin suuntaan asiat nyt kääntyivät, mutta päätti sittenkin käyttää tilaisuutta hyväkseen. – Nyt hankin hänelle ruokansa.

Tämän viimeisen lauseen hän sanoi äänekkäästi, vaikka huokaisten, ikäänkuin väsymyksestä.

– Minä ... minä ja toverini pidämme siitä huolta, jos se sallitaan.

– Se on sallittua, sanoi Kim entistäänkin ylpeämpänä. – Pyhä mies, nämä ihmiset tuovat meille ruokaa.

– Tämä maa on hyvä. Koko etelänmaa on hyvä ... tässä suuressa ja kauheassa maailmassa, mutisi laama uneliaasti.

– Anna hänen nukkua, sanoi Kim, – mutta pidä huolta, että saamme kunnollista ruokaa, kun hän herää... Hän on hyvin pyhä mies.

Taas joku alamaalaisista lausui jotakin halveksivaa.

– Hän ei ole fakiiri eikä mikään alamaalainen mierolainen, jatkoi Kim vakavasti, katsellen tähtiin. – Hän on pyhin kaikista pyhistä miehistä. Hän on yläpuolella kaikkien kastien. Minä olen hänen chelansa.

– Tule tänne! virkkoi kimeä ääni uutimien takaa. Kim nousi tietäen, että silmät, joita hän ei nähnyt, katselivat häntä. Luiseva ruskea sormi, joka oli ahdettu täyteen sormuksia, oli vaunujen reunalla, ja haastelu kävi tähän tapaan:

– Kuka tuo on?

– Erittäin pyhä vanhus. Hän tulee kaukaa. Tiibetistä.

– Mistä sieltä?

– Lumien takaa ... hyvin etäisestä paikasta. Hän tuntee tähdet, laatii horoskooppeja ja tulkitsee syntymähetken taivaan merkkejä. Mutta hän ei tee sitä rahasta. Hän odottaa siitä ystävällisyyttä ja suurta armeliaisuutta. Minä olen hänen oppilaansa. Minua nimitetään myöskin Tähtien Ystäväksi.

– Sinä et ole vuorelainen.

– Kysy häneltä. Hän kertoo sinulle, että minut lähetettiin tähtien maailmasta opastamaan häntä toivioretkensä päähän.

– Hm. Pane merkille, nulikka, että minä olen vanha nainen, enkä aivan hupsu. Laamat minä tunnen, ja heitä minä kunnioitan, mutta sinä et ole mikään oikea chela sen enempää kuin tämä sormeni on vaunujen aisa. Sinä olet kastiton hindu ... rohkea ja häpeämätön kerjäläinen, joka kaiketikin vain oman etusi vuoksi seuraat pyhää miestä.

– Emmekö kaikki koeta ansaita? – Kim muutti äänensävyänsä vikkellästi samanlaiseksi kuin puhuttelijansakin haastelu oli muuttunut. – Minä olen kuullut (sen hän sanoi aivan umpimähkään) minä olen kuullut...

– Mitä sinä olet kuullut? tokaisi nainen sormellansa napauttaen.

– En mitään muistamisen arvoista, mutta jotakin basaarijuttua, joka tietenkin on valhetta ... että nimittäin rajahit ... mitättömät vuoristo-rajahit...

– Jotka silti ovat hyvää rajput-sukua.

– Tietysti hyvää sukua. Että hekin myyvät kauneimpia naisistansa ansaitakseen. Etelään myyvät niitä ... zemindareille ja sen tapaisille.

Jos mitään, niin juuri tätä syytöstä pikku vuoristolaisruhtinaat kivenkovaan väittävät valheeksi, mutta sepä on sittenkin asia, jota basaareissa uskotaan, kun on puheena Intian salaperäinen orjakauppa. Vanha nainen selitti Kimille jännittyneellä, suuttuneella kuiskeella, mikä ilkeä valehtelija hän oli. Jos Kim olisi vihjaissutkaan sellaista hänen ollessaan tyttö, olisi hänet jo samana iltana heitetty norsun tallattavaksi. Se oli aivan varmaa.

– Ahai! Minähän olen vain kerjäläispenikka, niinkuin kaunottaren silmä on nähnyt, valitti Kim muka kauhuissaan.

– Kaunottaren silmä, kyllä kai! Mikä minä olen, että sinä viskaat kerjäläisimarruksia silmilleni? – Ja sittenkin hän nauroi tuolle jo ammuin unohdetulle sanalle. – Neljäkymmentä vuotta takaperin olisi niin voitu sanoa, eikä perättömästi; vieläpä

kolmekymmentä vuotta sitten. Mutta sehän siitä tulee, kun vaeltelee sinne tänne tässä maassa, että kuninkaan lesken täytyy sietää kaikenlaisten hylkiöiden likeisyyttä ja mierolaisten pilkkapuheita.

– Suuri kuningatar, tokaisi Kim vikkelästi, sillä hän kuuli, että nainen vapisi pahastuksesta, – minä olen juuri se, miksi suuri kuningatar minua sanoo; mutta siitä huolimatta on isäntäni pyhä. Hän ei ole vielä kuullut suuren kuningattaren käskyä, että...

– Käskyäkö? Minäkö käskisin pyhää miestä – Lain opettajaa – naisen puheille? En milloinkaan!

– Säälikää minun tyhmyytteni; minä luulin, että se oli määräys...

– Ei ollut. Se oli pyyntö. Tekeekö tämä asian selväksi?

Hopearaha kilahti vaunujen reunalle. Kim otti sen ja kumarsi syvään. Vanha nainen ymmärsi, että poikaa, joka oli laaman sekä silminä että korvina, oli lepytettävä.

– Minä olen vain pyhän miehen oppilas. Kun hän on syönyt, ehkäpä hän tulee.

– Oh, sinua hävytöntä heittiötä! – Jalokivikoristeinen etusormi heristeli nuhtelevasti, mutta Kim kuuli siitä huolimatta vanhan naisen tyytyväisenä hytkähtävän.

– No, mitä asiaa koskee? kysyi Kim muuttaen sävynsä hivelevän luottavaiseksi, jollaista hän yleensä käytti hyvällä menestyksellä. – Tarvitaanko ... tarvitaanko poikaa suvussasi? Puhu vapaasti, sillä me papit... (Tämä viimeinen oli opittu Taksali-portin fakiireilta.)

– Me papit! Sinä et ole vielä kyllin vanha ollaksesi... Hän keskeytti pilapuheen naurulla. – Usko minua, me naiset, oi pappi, ajattelemme joskus muitakin asioita kuin poikia. Sitäpaitsi on tyttäreni jo lahjoittanut miehellensä pojan.

– Kaksi nuolta viinessä on parempi kuin yksi, ja kolme pätee yhä enemmän. – Kim yskäisi mielttivästi sananparren ponneksi ja loi katseensa hienotunteisesti alas.

– Totta kyllä. Mutta kenties se tulee. Noista alamaan bramiineista ei tosin ole mitään hyötyä. Lähetin heille lahjoja ja rahoja ja uudelleen lahjoja, ja he ennustivat kyllä.

– Ah, lausui Kim äärettömän halveksivasti, venytellen, – he ennustivat! – Ammattiprofeetta ei olisi voinut paremmin ilmaista ylemmyyttä.

– Ja vasta sitten kun muistin omat jumalani, tulivat rukoukseni kuulluiksi. Valitsin otollisen hetken ja ... kenties tuo pyhä mies on kuullut Lung-Chon luostarin esimiehestä. Hänelle kerroin asiani, ja katsos, aikanaan tapahtui kaikki niinkuin olin toivonut. Tyttäreni pojan isän luona oleva bramiini on siitä asti sanonut, että se tapahtui *hänen* rukouksiensa ansiosta ... ja se on pikku erehdys, kuten hänelle selitän, jahka pääsemme matkan perille. Sitten lähden Buddh-Gayaan *shraddha*-toimitukselle lasteni isän puolesta.

– Sinne mekin menemme.

– Sehän on kaksin verroin hyväenteinen sattuma, piipitti vanha nainen.

– Ainakin toinen poika!

– Kuules, koko maailman ystävä! – Laama oli havahtunut ja aivan kuin vieraassa paikassa unestaan herännyt lapsi huusi Kimiä.

– Minä tulen! Minä tulen, pyhä mies! – Hän syöksähti nuotion ääreen, missä tapasi laaman jo lukuisain ruoka-astioiden ympäröimänä ja vuoristolaiset silminnähävästi jumaloimassa häntä, jotavastoin etelän miehet katselivat häntä hyvin happamesti.

– Menkää tiehenne! Poistukaa! huusi Kim. – Aterioitsemmeko me julkisesti niinkuin koirat? – He illastivat hiljaisuudessa kumpikin taholleen kääntyen, ja lopuksi Kim sytytti omatekoisen savukkeen.

– Enkö ole satakin kertaa sanonut, että etelänmaa on hyvä maa! Tuossa on hyveellinen ja ylhäinen vuoristoruhtinaan leski toivioiretkellä, kuten hän sanoo, Buddh-Gayaan. Hän se lähetti nämä ruuat, ja kun olet levähtänyt, tahtoisi hän puhutella sinua.

– Onko tämäkin sinun työtäsi? – Laama otti aimo siemauksen nuuskaa rasiastansa.

– Kukapa muu olisi pitänyt sinusta huolta siitä asti kuin ihmeellinen matkamme alkoi? – Kimin silmät loistivat, kun hän puhalteli kitkerää savua sieraimistansa ja ojentui tomuiselle ruoholle. – Olenko lyönyt laimin mukavuuksiasi, pyhä mies?

– Tulkoon siunaus ylitsesi! – Laama taivutti päätänsä juhlallisesti. – Minä olen tavannut monta miestä pitkän elämäni aikana ja oppilaitakin useita. Mutta keneenkään ihmisten joukosta, jos sinäkin olet vaimosta syntynyt, en ole niin sydäntäni

kiinnittänyt kuin sinuun ... sinä olet aina ajatteleva ja huolehtiva, viisas ja kohtelias, mutta kuitenkin hieman pikku peikon kaltainen.

– Enkä minä ole milloinkaan nähnyt sellaista pappia kuin sinä olet. – Kim tarkasteli hyväntahtoisten keltaisten kasvojen ryppyjä. – Tuskin olemme kolmea päivää olleet yhdessä matkalla, ja minusta tuntuu kuin olisi jo kulunut sata vuotta.

– Kenties oli minulle jossakin edellisessä elämässä sallittu toimittaa sinulle jokin palvelus. Ehkäpä – hän hymyili – kirvotin sinut jostakin pyydyksestä tai saatuani sinut ongenkoukkuun, silloin kun en vielä ollut saanut valistusta, heitin sinut takaisin jokeen.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.